

מאמר דא"ח

ביאור בדרך אפשר

שנינו במשנה במסכת ראש השנה:

1 **יום טוב** החג **שֶׁל ראש השנה שְׁחַל לְהִיּוֹת בְּשַׁבָּת, בְּמִקְדָּשׁ**
 2 **הָיָה תוֹקְעִין** בשופר **אֲבָל לֹא בְּמִדְיָנָה¹**, אבל מחוץ לבית המקדש
 3 לא היו תוקעין בשופר בראש השנה שחל בשבת ו**מִפְּרָשׁ בְּגִמְרָא²** את
 4 הסיבה לכך שבכל מקום, מלבד בית
 5 המקדש, לא תוקעין בשופר בראש
 6 השנה שחל בשבת **דְּרַבְּנָן הוּא**
 7 **דְּגָזוּר בֵּיהּ**, שחכמים הם שגזרו בו
 8 **דְּהַפְּל חֵיבִין בְּתַקִּיעַת שׁוֹפָר**
 9 **וְאִין הַפְּל בְּקִיאִין מוּמַחִים**
 10 **בְּתַקִּיעַת שׁוֹפָר, גְּזִירָה שְׁמָא**
 11 **יִטְלָנוּ בְּיָדוֹ שְׁמָא אַדָּם שְׁאִינוּ**
 12 מומחה בתקיעת שופר יטול שופר בידו
 13 **וְיִלָּךְ אֲצֵל הַבְּקִי לְלַמּוֹד כִּיצַד**
 14 לתקוע בשופר ו**יַעֲבִירָנוּ וְיִטְלַטֵּל אֵת**
 15 השופר **אַרְבַּע אַמּוֹת בְּרִשׁוֹת**
 16 **הַרְבִּים** והרי הטלטול ברשות הרבים
 17 בשבת אסור, וכדי שלא יבואו לעבור
 18 על איסור זה גזרו חכמים שלא יתקעו
 19 בשופר בשבת.
 20 **וְיָדוּעַ הַדִּיּוּק הַשְּׂאֵלָה בְּזָה³**
 21 במאמרי חסידות, **מָה רָאוּ חַז"ל**
 22 **לְדַחֹת מְצֻת עֲשֵׂה דְאוּרֵיִתָּא**
 23 מן התורה, **וּבְפָרֵט מְצֻת שׁוֹפָר**
 24 **שְׁהִיא מְצֻה רְמָה וְנִישְׂאָה**
 25 **מָאד⁴**, כלשון מאמרי החסידות,
 26 ולקבוע שאין תוקעים בשופר בראש
 27 השנה שחל בשבת **מִשּׁוּם גְּזִירָה**
 28 **בְּעֵלְמָא [וּבְפָרֵט עַכְשָׁיו,**
 29 **שְׁאִין מְצוּי שְׁיִהִיָּה רִשׁוֹת**
 30 **הַרְבִּים מִן הַתּוֹרָה⁵**, כמבואר

ביאור בדרך אפשר

32 ב"שולחן-ערוך אדמו"ר הזקן: "איזו היא רשות הרבים, רחובות ושווקים
 33 הרחבים ט"ז אמה על ט"ז אמה... ויש אומרים שכל שאין ששים רבוא עוברים
 34 בו בכל יום כדגלי מדבר אינו רשות הרבים... ועל פי דבריהם נתפשט המנהג
 35 במדינות אלו להקל ולומר שאין לנו עכשיו רשות הרבים גמורה..."
 36 **וְהַגְּזִירָה שְׁמָא יַעֲבִירָנוּ הוּא**
 37 **רַק שְׁלֹא יָבֹוא לְאִיסוּר**
 38 **דְּרַבְּנָן]. וְגַם⁶**, יש עוד סיבה
 39 להתפלא מדוע גזרו שלא לתקוע
 40 בשופר בשבת בגלל חשש טלטול
 41 השופר ברשות הרבים **הָרִי הַחֲשֵׁשׁ**
 42 **הוּא לְהַדְּיוּטִים וְקָלִי הַדַּעַת⁷**
 43 שעלולים לעשות דבר האסור בשבת,
 44 **וְאִיף מְנַעוּ בְּשִׁבְלֵי חֲשֵׁשׁ זֶה**
 45 **הַמְצֻזָּה** הגדולה והנעלית של תקיעת
 46 שופר **מִפְּמָה צְדִיקִים גְּדוֹלִים**
 47 **וְטוֹבִים** שלגביהם אין חשש שיבואו
 48 לעשות דבר האסור בשבת?
 49 **וְיָדוּעַ הַפִּיאוּר בְּזָה⁸**, במאמרי
 50 חסידות, **דְּזָה שְׁפָרָאשׁ הַשְּׂנָה**
 51 **צָרִיף לְתַקּוּעַ בְּשׁוֹפָר, הוּא**
 52 **בְּכַדִּי לְעוֹרֵר עַל יָדֵי זֶה לְמַעְלָה**
 53 באלוקות **הַתַּעֲנוּג** שיש לקדוש ברוך
 54 הוא, כביכול, **בְּכַרִּיאַת הָעוֹלָמוֹת,**
 55 שבסיום השנה הרצון העליון והתענוג
 56 האלוקי בעולמות מסתלק ועולה,
 57 ובראש-השנה צריך לעורר ולהמשיך
 58 אותו מחדש **וְכִיּוֹן שְׁבִשְׁבַת מְצַד**
 59 **עֲצָמוּ** מצד ענין השבת עצמה **לְשָׁנוּ**
 60 **הַתַּעֲנוּג, לְכֹן, בְּרָאשׁ הַשְּׂנָה**
 61 **שְׁחַל לְהִיּוֹת בְּשַׁבָּת, הַמְצֻזָּה**
 62 **דְּתַקִּיעַת שׁוֹפָר אֵינָה בְּתוֹקָף**

בס"ד. כ"ט אלול ה'תשל"ב, ליל ערב ראש השנה ה'תשל"ג*

1 **יום טוב שֶׁל ראש השנה שְׁחַל לְהִיּוֹת בְּשַׁבָּת**
 2 **בְּמִקְדָּשׁ הָיָה תוֹקְעִין אֲבָל לֹא בְּמִדְיָנָה¹,**
 3 **וּמִפְּרָשׁ בְּגִמְרָא²** דְּרַבְּנָן הוּא דְּגָזוּר בֵּיהּ, דְּהַפְּל
 4 חֵיבִין בְּתַקִּיעַת שׁוֹפָר וְאִין הַפְּל בְּקִיאִין בְּתַקִּיעַת
 5 שׁוֹפָר, גְּזִירָה שְׁמָא יִטְלָנוּ בְּיָדוֹ וְיִלָּךְ אֲצֵל הַבְּקִי
 6 לְלַמּוֹד וְיַעֲבִירָנוּ אַרְבַּע אַמּוֹת בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים.
 7 וְיָדוּעַ הַדִּיּוּק בְּזָה³, מָה רָאוּ חַז"ל לְדַחֹת מְצֻת
 8 עֲשֵׂה דְאוּרֵיִתָּא, וּבְפָרֵט מְצֻת שׁוֹפָר שְׁהִיא
 9 מְצֻזָּה רְמָה וְנִישְׂאָה מָאד⁴, מִשּׁוּם גְּזִירָה בְּעֵלְמָא
 10 [וּבְפָרֵט עַכְשָׁיו, שְׁאִין מְצוּי שְׁיִהִיָּה רִשׁוֹת הַרְבִּים
 11 מִן הַתּוֹרָה⁵, וְהַגְּזִירָה שְׁמָא יַעֲבִירָנוּ הוּא רַק
 12 שְׁלֹא יָבֹוא לְאִיסוּר דְּרַבְּנָן]. וְגַם⁶, הָרִי הַחֲשֵׁשׁ
 13 הוּא לְהַדְּיוּטִים וְקָלִי הַדַּעַת⁷, וְאִיף מְנַעוּ בְּשִׁבְלֵי
 14 זֶה הַמְצֻזָּה מִפְּמָה צְדִיקִים גְּדוֹלִים וְטוֹבִים. וְיָדוּעַ
 15 הַפִּיאוּר בְּזָה⁸, דְּזָה שְׁפָרָאשׁ הַשְּׂנָה צָרִיף לְתַקּוּעַ
 16 בְּשׁוֹפָר הוּא בְּכַדִּי לְעוֹרֵר עַל יָדֵי זֶה לְמַעְלָה
 17 הַתַּעֲנוּג בְּכַרִּיאַת הָעוֹלָמוֹת, וְכִיּוֹן שְׁבִשְׁבַת מְצַד
 18 עֲצָמוּ יִשְׁנוּ הַתַּעֲנוּג, לְכֹן, בְּרָאשׁ הַשְּׂנָה שְׁחַל
 19 לְהִיּוֹת בְּשַׁבָּת, הַמְצֻזָּה דְּתַקִּיעַת שׁוֹפָר אֵינָה

(* המאמר הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א ויצא לאור בקונטרס כ"ט אלול – תשמ"ט. 1) משנה ר"ה רפ"ד (כט, ב). 2) שם. 3) לקו"ת דרושים לר"ה ד"ה להבין המשנה (נו, א ואילך). ד"ה הנ"ל בסידור (עם דא"ח) שער התקיעות (רמ, ג [שנא, א] ואילך). המשך יו"ט של ר"ה תרס"ו בתחלתו. תש"ג. ועוד. 4) המשך תרס"ו שם. וראה לקו"ת שם "ובפרט מצות שופר ולולב כו' שנוגעים עד רום המעלות". 5) ראה שו"ע אדה"ז או"ח הל' שבת סמ"ה ס"א. וש"נ. ולהעיר מהמשך יו"ט של ר"ה ה'תש"ג בתחלתו "איך דחו כו' שלא לבוא לידי חשש איסור שבות". 6) בלקו"ת שם ובהמשך תרס"ו שם "והלא החשש הוא להדיוטים כו'". ובהמשך ר"ה ה'תש"ג "ועוד זאת שהחשש הוא להדיוטים כו'". וראה לקו"ש ח"ז ע' 52. ואכ"מ. 7) כ"ה הלשון במקומות שבהערה הקודמת. ויש לומר: הדיוטים – שאין יודעים דיני תקיעת שופר, וקלי הדעת – שלכן יש לחשוש שיעבירו ד' אמות ברשות הרבים. 8) לקו"ת שם נו, א ואילך. סידור שם רמג, א [שנה, א] ואילך. ועוד.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 פֶּל כֶּף (עם פֶּל הַשְּׁטוּרְעָם הסערה) כְּמוֹ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁחָל
 2 בַּיָּמֹת הַשְּׁבוּעָה⁹, כִּי עִיקַר הַתַּעֲנוּג כְּבֵר קִיָּים מִצַּד הַשְּׂכַת עֲצֵמָה וְלִכְנֹן
 3 הִיא הַמְצוּהָ שֶׁל תְּקִיעַת שׁוֹפָר נְדָחִית וְאִין תּוֹקְעִים בְּשׁוֹפָר בְּשַׂבָּת מִפְּנֵי
 4 הַחֲשָׁשׁ שֶׁמֵּא יַעֲבִירָנוּ אַרְבַּע אֲמוֹת בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים אֲפִילוּ
 5 שֶׁהוּא רַק אִיסוּר הֶרְבֵּן וְאֲפִילוּ
 6 שֶׁהַחֲשָׁשׁ הוּא לְהִדְרִיטוֹת וְעַמִּי הָאֵרֶץ,
 7 כִּי פְעוּלַת הַתְּקִיעָה בְּשׁוֹפָר, לַעֲוֹרֵר אֶת
 8 הַתַּעֲנוּג הָעֲלִיּוֹן בְּעוֹלָמוֹת, נִפְעֶלֶת מִצַּד
 9 הַשְּׂכַת עֲצֵמָה.
 10 וְזֶה שֶׁבַּמְקֻדָּשׁ הָיוּ תּוֹקְעִין גַּם
 11 בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁחָל בְּשַׂבָּת, עַל
 12 פִּי הָאִמּוֹר שְׁאִין לְתַמּוּהָ עַל גְּזִירַת
 13 חֲכָמִים לְדַחוֹת אֶת תְּקִיעַת הַשׁוֹפָר
 14 בְּשַׂבָּת כִּי פְעוּלַת הַשׁוֹפָר לַעֲוֹרֵר תַּעֲנוּג
 15 אֲלוֹקֵי בְּעוֹלָמוֹת נִפְעֶלֶת מִצַּד הַשְּׂכַת
 16 עֲצֵמָה, נִשְׁאַלֶת הַשְּׂאֵלָה, אִם כֵּן, מִדּוּעַ
 17 בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ כֵּן הָיוּ תּוֹקְעִין בְּשׁוֹפָר
 18 בְּשַׂבָּת, וְהַמַּעֲנָה עַל כֵּךְ הוּא, פִּי
 19 בְּתַעֲנוּג הָאֲלוֹקֵי הָעֲלִיּוֹן יֵשׁ כְּמָה
 20 מְדַרְיָגוֹת, וְדִרְגַת הַתַּעֲנוּג
 21 שֶׁהִמְשִׁיכוּ עַל יְדֵי תְּקִיעַת
 22 שׁוֹפָר בְּמִקְדָּשׁ הִיא דִּרְגַת תַּעֲנוּג
 23 נְעִלִית יוֹתֵר מְדַרְגַת הַתַּעֲנוּג
 24 דְּשַׂבָּת וְדִרְגָה זוֹ אֲכֵן לֹא נִמְשַׁכַּת מִצַּד
 25 עֲנִין הַשְּׂכַת עֲצֵמָה, בְּשׁוּנָה מְדֻרְגַת
 26 הַתַּעֲנוּג שֶׁהִמְשִׁיכוּ עַל יְדֵי תְּקִיעַת שׁוֹפָר
 27 בְּמִדְיָנָה שֶׁכֵּן נִמְשַׁכַּת עַל יְדֵי הַשְּׂכַת
 28 מִצַּד עֲצֵמָה.
 29 (ב) וְצָרִיף לְהַבִּין, הֲרִי יְדוּעַ¹⁰
 30 בְּתוֹרַת הַחֲסִידוֹת דְּזֶה שֶׁבְּרֹאשׁ
 31 הַשָּׁנָה צָרִיף לַעֲוֹרֵר הַתַּעֲנוּג
 32 הָאֲלוֹקֵי הָעֲלִיּוֹן בְּעוֹלָמוֹת עַל יְדֵי
 33 עֲבוֹדַת הָאָדָם (תְּקִיעַת
 34 שׁוֹפָר), אֶף שֶׁבְּתַחֲלֵל
 35 הַבְּרִיאָה הִיָּתָה הַהִמְשָׁכָה שֶׁל
 36 הַתַּעֲנוּג הָאֲלוֹקֵי בְּעוֹלָמוֹת מְעַצְמָה
 37 לֹא פְעוּלָה עַל יְדֵי עֲבוֹדַת הָאָדָם,
 38 הוּא, פִּי עַל יְדֵי שֶׁהִתְעוֹרְרוֹת הַתַּעֲנוּג דְּלִמְעַלָּה (עַכְשָׁיו
 39 בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה מִיָּדֵי שָׁנָה, בְּשׁוּנָה מִתַּחֲלֵל הַבְּרִיאָה) הִיא עַל יְדֵי עֲבוֹדָתָם
- שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִשְׁרֵשׁ דִּישְׂרָאֵל הוּא בְּהַעֲצָמוֹת, הַשׁוֹרֵשׁ שֶׁל
 נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הוּא בְּעֲצָמוֹת הָאֲלוֹקוֹת וְלִכְנֹן הַתַּעֲנוּג שֶׁנִּמְשָׁךְ עַכְשָׁיו
 עַל יְדֵי עֲבוֹדָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל הוּא נְעִלָה יוֹתֵר מִהַתַּעֲנוּג שֶׁנִּמְשָׁךְ
 מִצַּד עֲצָמוֹ לֹא עֲבוֹדָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל (בְּתַחֲלֵל הַבְּרִיאָה). וְעַל פִּי
 זֶה, בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁחָל לְהִיּוֹת
 בְּשַׂבָּת, שֶׁהַתַּעֲנוּג הוּא מִצַּד
 הַזְּמַן דְּשַׂבָּת (כְּדַבְּרֵי הַגִּמְרָא
 שֶׁהַחֲגִים וְהַמוֹעֲדִים נִקְבְּעִים עַל יְדֵי
 קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ שְׁעוֹשִׂים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל,
 אֲבָל שַׂבָּת מִיְקֻדָּשָׁא וְקִיָּמָא¹¹
 מְקוֹדֶשֶׁת וְעוֹמְדָת, כְּפִירוּשׁ רִשׁׁי:
 "מִשְׁשֵׁת יָמֵי בְּרֹאשִׁית וְאִינָה תְּלוּיָה
 בְּקִבְעוֹת דְּרֹאשׁ־חֹדֶשׁ", חֲסֵר
 לְכֹארוּהָ מְעַלֵּת הַתַּעֲנוּג
 שֶׁמִּתְעוֹרֵר עַל יְדֵי עֲבוֹדַת
 הָאָדָם שֶׁהִרִי הַשְּׂכַת קְדוּשָׁה מִצַּד
 עֲצֵמָה, וְלֹא מִצַּד עֲבוֹדַת הָאָדָם, וְאִם כֵּן
 חוֹזֵרֶת הַשְּׂאֵלָה לְמָה דַּחוּ אֶת מִצְוַת
 תְּקִיעַת שׁוֹפָר בְּשַׂבָּת, וְלִכְאֹרָה הַחֲסֵר
 שֶׁבְּשַׂבָּת עֲנִין הַתַּעֲנוּג נִפְעֵל מִצַּד עֲצָמוֹ
 אִינוּ מִסְפִּיק כִּי דִּרְגָה זוֹ שֶׁל תַּעֲנוּג
 שֶׁנִּפְעֵל מִצַּד הַשְּׂכַת עֲצֵמָה נִמְכָּה
 מְדֻרְגַת הַתַּעֲנוּג שֶׁנִּפְעֶלֶת עַל יְדֵי עֲבוֹדַת
 הָאָדָם בְּתְּקִיעַת שׁוֹפָר.
 וְאֶף שֶׁגַּם בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁחָל
 לְהִיּוֹת בְּשַׂבָּת שְׂאוּ אִין תּוֹקְעִים
 בְּשׁוֹפָר יִשְׁנָה הָעֲבוֹדָה דְּאִמִּירַת
 פְּסוּקֵי שׁוֹפָרוֹת בְּתַפִּילַת מוֹסֵף,
 וְאִם כֵּן גַּם בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁחָל בְּשַׂבָּת
 יִשְׁנוּ עֲנִין שֶׁל עֲבוֹדַת הָאָדָם, עֲדִיין אִין
 זֶה מַעֲנָה עַל הַשְּׂאֵלָה הָאִמּוֹרָה, כִּי הֲרִי
 אִמִּירַת הַפְּסוּקִים הִיא בְּכַדִּי
 שֶׁהִמְשָׁכָה תְּהִיָּה בְּגִילוּי.
 וְכַמְבּוֹאֵר בְּהַמְשָׁךְ הַמֵּאֲמָרִים,
 לְאִדְמוּר הַרְש"ב, הַמִּתְחַלֵּים בְּמִשְׁנָה
 זוֹ יוֹם טוֹב שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה
 מִשְׁנַת תַּרְס"ו¹², דְּהַמְשָׁכָה
 שֶׁל הָאוֹר הָאֲלוֹקֵי לְעוֹלָם שֶׁעַל יְדֵי הַמְצוּוֹת אִינָה בְּגִילוּי כֶּל כֶּף,
 וְהַגִּילוּי הוּא עַל יְדֵי הַתּוֹרָה, הַנִּקְרָאֶת תּוֹרָה אוֹר¹³ כְּלִשׁוֹן הַכְּתוּב

(9) ראה אוה"ת נצבים ע' א'תלח "בשבת אין צריך כ"כ לתקיעת שופר". (10) ראה לקו"ת שם נו, ג. וראה גם ד"ה זה היום ה'תשמ"א ס"ג (תורת מנחם ספר המאמרים תשרי ע' לא), דזהו הטעם על זה שכ"ה באלול הוא בחינת "כה" וראש השנה (יום ברוא אדם הראשון) הוא בחינת "זה" (זה היום) (לקו"ת נצבים מז, ב-ג). וראה גם ד"ה זה היום דליל ערב ר"ה ה'תשמ"ב ס"ה (תורת מנחם ספר המאמרים תשרי ע' מד ואלילך). וש"נ. (11) ביצה יז, א. (12) בסיומו – ע' תקמו [תשיט].

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 במשלי. וְלֶכֶן, בְּכַדֵּי שֶׁהַמְשַׁכַּת הַתַּעֲנוּג הַאלוּקִי הַעֲלִיּוֹן שֶׁעַל יְדֵי
 2 קִיּוּם מִצְוֹת תְּקִיעַת שׁוֹפָר תִּהְיֶה בְּגִילּוּי הוּא עַל יְדֵי אֲמִירַת
 3 פְּסוּקֵי שׁוֹפְרוֹת שֶׁהֵם פְּסוּקִים מִן הַתּוֹרָה. וְזֶהוּ הַטַּעַם שֶׁגַּם בְּרֹאשׁ
 4 הַשָּׁנָה שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבַּת אֵף עַל פִּי שְׁאִין תּוֹקְעִים בְּשׁוֹפֵר אֲוִמְרִים
 5 פְּסוּקֵי שׁוֹפְרוֹת, אֵף
 6 שֶׁהַמְשַׁכַּת הַתַּעֲנוּג אֲזִי הוּא
 7 מְצַד עֲצָמוֹ, לֵלֵא עֲבוּדַת הָאָדָם פִּי
 8 הַהִמְשָׁכָה שֶׁמְצַד הַשַּׁבַּת
 9 עֲצָמוֹ הִיא לְמַעֲלָה, וּבְכַדֵּי
 10 שְׁיִהְיֶה הַגִּילּוּי שֶׁל הַמִּשְׁכָּה זֶה שֶׁל
 11 הַתַּעֲנוּג הַעֲלִיּוֹן לְמַטָּה, הוּא עַל
 12 יְדֵי אֲמִירַת פְּסוּקֵי שׁוֹפְרוֹת.
 13 וְכִיּוֹן שֶׁעַל יְדֵי אֲמִירַת
 14 הַפְּסוּקִים הוּא רַק גִּילּוּי
 15 הַהִמְשָׁכָה, וְהַהִמְשָׁכָה עֲצָמָה
 16 הִיא מְצַד הַשַּׁבַּת עֲצָמוֹ וְלֹא עַל
 17 יְדֵי עֲבוּדַת הָאָדָם, הֲרִי בְּרֹאשׁ
 18 הַשָּׁנָה שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבַּת
 19 חֶסֶר לְכַאוּרָה הַעֲלִילִי שֶׁנַּעֲשֶׂה
 20 עַל יְדֵי עֲבוּדָה וְשׁוֹב חוֹרֵת
 21 הַשְּׂאֵלָה, אִם כֵּן, לְמָה דָחוּ אֶת תְּקִיעַת
 22 הַשׁוֹפֵר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁחָל בְּשַׁבַּת?
 23 (ג) וְיִוָּבֵן זֶה הַדִּיוּקִים וְהַשְּׂאֵלוֹת
 24 שֶׁנִּשְׂאָלוּ לְעֵיל אֹדוֹת אִי תְקִיעַת שׁוֹפֵר
 25 בְּשַׁבַּת בְּהַקְדָּיִם מֵהַ שְׂאֵמְרוֹ
 26 רַצ"ל¹⁴ בַּגְּמָרָא מְשַׁבְּעִין אוֹתוֹ
 27 אֶת כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְפָנָי יִרְדֵּת
 28 נִשְׁמַתוֹ לְמַטָּה תְּהִי צְדִיק כּו',
 29 וְאָמַר כְּבוֹד קְדָשְׁתּוֹ מוֹרֵי וְחַמֵּי
 30 אֲדַמּוּ"ר¹⁵ הַרְבִּי הַרִי"צ בְּשֵׁם
 31 אַדְמוּ"ר הַצְּמַח צְדָק, אֲשֶׁר
 32 בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הִרְאֵנוּ לְחַיֵּי
 33 שֶׁל הַצְּמַח צְדָק שֶׁנּוֹלַד בְּכ"ט אֱלוּל,
 34 עֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה, תַּקְמ"ט (הֵינּוּ רֹאשׁ
 35 הַשָּׁנָה שֶׁל שְׁנַת תַּק"ן¹⁶) אָמַר
 36 אֲדַמּוּ"ר הַזְּקֵן דְּרוֹשׁ מֵאִמֵּר
 37 חֲסִידוֹת הַפּוֹתָח בְּמִילִים אֵל
 38 מְשַׁבְּעִין אוֹתוֹ תְּהִי צְדִיק

39 כּו', וְהוּא הַתּוֹכֵן שֶׁל מֵאִמֵּר זֶה הַשְּׂלֵשֶׁת פְּרָקִים הִרְאֵנוּ שֶׁל
 40 סֵפֶר הַתְּנִיָּא¹⁷ שְׁפוֹתָח בַּעֲנִין זֶה מְשַׁבְּעִין אוֹתוֹ תְּהִי צְדִיק.
 41 וַיֵּשׁ לְבָאֵר הַשְּׂיִיכוֹת דְּעַנְיָן מְשַׁבְּעִין אוֹתוֹ, לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה
 42 שֶׁבִּגְלַל שְׂיִיכוֹת זֶה אִמֵּר אַדְמוּ"ר הַזְּקֵן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה מֵאִמֵּר עַל מֵאִמֵּר חֲז"ל זֶה
 43 עַל פִּי הַמְּבֹאֵר בְּלִקוּטֵי
 44 תּוֹרָה¹⁸ לְאִדְמוּ"ר הַזְּקֵן, דְּזֶה שֶׁפָּל
 45 אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל נִקְרָא אָדָם
 46 (אַתָּם קְרוּיִין אָדָם¹⁹ כְּדַבְּרֵי
 47 הַגְּמָרָא "קַבְּרֵי עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים אֵינָן
 48 מִטְּמֵאִין בַּאֲהֵל שְׁנֵאִמֵּר זֵאתָן צִאֲנֵי צִאֲן
 49 מִרְעִיתֵי אָדָם אַתָּם, אַתָּם קְרוּיִין אָדָם
 50 וְאֵינן הַעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים קְרוּיִין אָדָם"),
 51 הוּא, לְפִי שֶׁבְּנִשְׁמַת כָּל אֶחָד
 52 מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ חֵלֶק מִנִּשְׁמַת
 53 אָדָם הִרְאֵנוּ וְלֶכֶן כָּל אֶחָד מִבְּנֵי
 54 יִשְׂרָאֵל נִקְרָא 'אָדָם'. וּמִזֶּה מוּבָן,
 55 דְּבְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה (יוֹם בְּרֹאשׁ
 56 אָדָם הִרְאֵנוּ שֶׁהֲרִי הָעוֹלָם נִבְרָא
 57 בְּכ"ה בְּאֱלוּל וְהָאָדָם נִבְרָא בְּיוֹם הַשִּׁישִׁי
 58 לְמַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית שֶׁהוּא א' בְּתִשְׂרִי)
 59 שֶׁאֲזִי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה מִתְּחִלָּה (בְּכָל
 60 שָׁנָה) הַעֲנִין דְּהַמְשַׁכַּת נִשְׁמַת
 61 אָדָם הִרְאֵנוּ בְּגוֹפּוֹ (שֶׁעַל כֵּן
 62 נֵאֵמַר בְּתוֹרָה וַיִּפְחַח²⁰ הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ
 63 הוּא בְּאִפְּיוֹ שֶׁל אָדָם הִרְאֵנוּ
 64 נִשְׁמַת חַיִּים)²¹, הֲרִי זֶה גַּם
 65 יוֹם הַהוֹלָדֶת שֶׁל כָּל אֶחָד
 66 מִיִּשְׂרָאֵל כִּי נִשְׁמַתוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד
 67 מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ חֵלֶק מִנִּשְׁמַת אָדָם הִרְאֵנוּ
 68 שֶׁנִּשְׁמַתוֹ נִשְׁמַת מִחֻדָּשׁ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה.
 69 וַיֵּשׁ לֹאמַר שְׂזָהוּ הַקָּשֶׁר
 70 דְּמְשַׁבְּעִין אוֹתוֹ אֶת כָּל יְהוּדֵי
 71 בִּירֵדֵת נִשְׁמַתוֹ לְמַטָּה לְרֹאשׁ
 72 הַשָּׁנָה שֶׁהוּא כִּיּוֹם הוֹלֵדֵת שֶׁל כָּל
 73 אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, כֵּאֲמוֹר לְעֵיל.
 1 תּוֹרָה אֲוִר¹³. וְלֶכֶן, בְּכַדֵּי שֶׁהַמְשַׁכַּת הַתַּעֲנוּג שֶׁעַל
 2 יְדֵי קִיּוּם מִצְוֹת תְּקִיעַת שׁוֹפָר תִּהְיֶה בְּגִילּוּי הוּא
 3 עַל יְדֵי אֲמִירַת פְּסוּקֵי שׁוֹפְרוֹת. וְזֶהוּ הַטַּעַם שֶׁגַּם
 4 בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבַּת אֲוִמְרִים פְּסוּקֵי
 5 שׁוֹפְרוֹת, אֵף שֶׁהַמְשַׁכַּת הַתַּעֲנוּג אֲזִי הוּא מְצַד
 6 עֲצָמוֹ, כִּי הַהִמְשָׁכָה שֶׁמְצַד הַשַּׁבַּת עֲצָמוֹ הִיא
 7 לְמַעֲלָה, וּבְכַדֵּי שְׁיִהְיֶה הַגִּילּוּי לְמַטָּה הוּא עַל יְדֵי
 8 אֲמִירַת פְּסוּקֵי שׁוֹפְרוֹת. וְכִיּוֹן שֶׁעַל יְדֵי אֲמִירַת
 9 הַפְּסוּקִים הוּא רַק גִּילּוּי הַהִמְשָׁכָה, וְהַהִמְשָׁכָה
 10 עֲצָמָה הִיא מְצַד הַשַּׁבַּת עֲצָמוֹ, הֲרִי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה
 11 שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבַּת חֶסֶר לְכַאוּרָה הַעֲלִילִי
 12 שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי עֲבוּדָה.
 13 (ג) וְיִוָּבֵן זֶה בְּהַקְדָּיִם מֵהַ שְׂאֵמְרוֹ רַצ"ל¹⁴
 14 מְשַׁבְּעִין אוֹתוֹ תְּהִי צְדִיק כּו', וְאָמַר
 15 כְּבוֹד קְדָשְׁתּוֹ מוֹרֵי וְחַמֵּי אֲדַמּוּ"ר¹⁵ בְּשֵׁם הַצְּמַח
 16 צְדָק, אֲשֶׁר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הִרְאֵנוּ לְחַיֵּי (שְׁנַת
 17 תַּק"ן¹⁶) אָמַר אַדְמוּ"ר הַזְּקֵן דְּרוֹשׁ מְשַׁבְּעִין
 18 אוֹתוֹ תְּהִי צְדִיק כּו', וְהוּא הַשְּׂלֵשֶׁת פְּרָקִים
 19 הִרְאֵנוּ שֶׁל סֵפֶר הַתְּנִיָּא¹⁷. וַיֵּשׁ לְבָאֵר
 20 הַשְּׂיִיכוֹת דְּעַנְיָן מְשַׁבְּעִין אוֹתוֹ לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַל
 21 פִּי הַמְּבֹאֵר בְּלִקוּטֵי תּוֹרָה¹⁸, דְּזֶה שֶׁפָּל אֶחָד
 22 מִיִּשְׂרָאֵל נִקְרָא אָדָם (אַתָּם קְרוּיִין אָדָם¹⁹), הוּא,
 23 לְפִי שֶׁבְּנִשְׁמַת כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ חֵלֶק
 24 מִנִּשְׁמַת אָדָם הִרְאֵנוּ. וּמִזֶּה מוּבָן, דְּבְּרֹאשׁ
 25 הַשָּׁנָה (יוֹם בְּרֹאשׁ אָדָם הִרְאֵנוּ) שֶׁאֲזִי מִתְּחִלָּה
 26 (בְּכָל שָׁנָה) הַעֲנִין דְּהַמְשַׁכַּת נִשְׁמַת אָדָם הִרְאֵנוּ
 27 בְּגוֹפּוֹ וַיִּפְחַח²⁰ בְּאִפְּיוֹ נִשְׁמַת חַיִּים)²¹, הֲרִי זֶה גַּם
 28 יוֹם הַהוֹלָדֶת שֶׁל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל. וַיֵּשׁ לֹאמַר שְׂזָהוּ הַקָּשֶׁר דְּמְשַׁבְּעִין אוֹתוֹ לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה.

13) משלי ו, כג. 14) נדה ל, ב. 15) "היום יום" ו אדר שני. 16) הצ"צ נולד בכ"ט אלול תקמ"ט, ערב ר"ה תק"ן ("היום יום" כט אלול, ערב ר"ה. וראה בארוכה "התמים" חוברת ג' ע' כה [קכט, ב]), והדרוש משביעין אותו אמר אדמו"ר הזקן בר"ה הראשון לחייו (דהצ"צ) ר"ה תק"ן. 17) להעיר שבספ"ג דתניא [נסיון וחותם הדרוש, דהכל הולך אחר החיתום (ברכות יב, א)] מדובר בענין הדעת – ענינו של הצ"צ (ראה סה"ש ה'תש"ב ריש ע' 19. ה'תש"ה ע' 60). 18) נצבים מז, ב. 19) יבמות סא, רע"א. 20) בראשית ב, ז. 21) לקו"ת שם מז, א.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 וַיֵּשׁ לְקֶשֶׁר זֶה הַמְּבֹאֵר לְעֵיל עַל הַקֶּשֶׁר שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְהַמְשִׁכַת הַתְּעוּנָה
2 הַאֲלוּקִי עַל יְדֵי עֲבוֹדַת הָאָדָם וְהַתְּחַדְּשׁוֹת הַמְּשַׁכַּת נִשְׁמַת הָאָדָם בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה
3 עִם פִּירוּשׁ הַמְּדַרְשׁ²² עַל הַפְּסוּק²³ בַּתּוֹרָה אֹדוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה
4 בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי שֶׁהוּא יִרְחָא דְשִׁבְעָתָא חוֹדֵשׁ הַשְּׁבִיעִי (שְׁבִיעִי
5 מְלִשׁוֹן שְׁבִיעָה), וְכַמְבֹאֵר
6 בְּדְרוּשֵׁי מֵאֵמְרֵי הַחֲסִידוֹת שֶׁל
7 הַצִּמְח צֶדֶק²⁴ הַשְּׁיִיכוֹת
8 דִּירְחָא דְשִׁבְעָתָא חוֹדֵשׁ הַשְּׁבִיעִי
9 לְמַשְׁבִּיעֵין אוֹתוֹ תְּהִי צְדִיק.
10 וְאוּלַי יֵשׁ לְהוֹסִיף, עַל דְּבַרִי
11 הַצִּמְח צֶדֶק הָאֵמֹרִים דְּבַחֲדָשׁ
12 הַשְּׁבִיעִי שְׁלִשָּׁה פִירוּשִׁים,
13 שְׁבִיעִי כְּפִשׁוּטוֹ, הֵינְנו חוֹדֵשׁ
14 תִּשְׁרִי שֶׁהוּא הַחוֹדֵשׁ הַשְּׁבִיעִי מִנִּסּוֹן,
15 שְׁבִיעִי מְלִשׁוֹן שְׁבִיעָה (יִרְחָא
16 דְשִׁבְעָתָא כְּנִזְכָּר לְעֵיל),
17 וְשְׁבִיעִי מְלִשׁוֹן שׁוֹבְעַ, וְכִיפּוֹר בְּתוֹכוֹ, סוֹכָה בְּתוֹכוֹ,
18 כְּפִי שְׁמוֹבָא בְּמְדַרְשׁ²⁵
19 דְּפִירוּשׁ בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי הוּא,
20 שֶׁהוּא חוֹדֵשׁ מְשׁוֹבְעַ כֹּל
21 (גִּיתוֹת מְלֵאוֹת יֵין בְּתוֹכּוֹ,
22 בְּרִכּוֹת בְּתוֹכּוֹ, וְכוּ') כַּהֲמִשְׁךְ דְּבַרִי
23 הַמְּדַרְשׁ "כִּיפּוֹר בְּתוֹכּוֹ, סוֹכָה בְּתוֹכּוֹ,
24 לוֹלֵב וְעֹרֵבָה בְּתוֹכּוֹ". וְעַל דִּרְךָ
25 זֶה בְּדוּמָה לְשִׁלּוּשׁ הַפִּירוּשִׁים
26 בִּשְׁבִיעִי הוּא בְּמַשְׁבִּיעֵין אוֹתוֹ
27 תְּהִי צְדִיק כּו', שְׁמֹבָא
28 בְּכַמְּהָ מְקוֹמוֹת²⁶ וְגַם בְּדְרוּשֵׁי
29 הַצִּמְח צֶדֶק²⁷ דְּבַמְּשַׁבִּיעֵין
30 שְׁלִשָּׁה פִירוּשִׁים. מְשַׁבִּיעֵין
31 כְּפִשׁוּטוֹ לְשׁוֹן שְׁבִיעָה, וְגַם
32 מְלִשׁוֹן שׁוֹבְעַ וְעַל מְלִשׁוֹן שְׁבִיעָה,
33 כְּפִי שְׁמִמְשִׁיךְ וּמְבֹאֵר.
34 (ד) וְהִנֵּה הַשְּׁיִיכוֹת הַתּוֹכָן
35 הַמְּשׁוֹתֵף דְּשְׁלִשָּׁה עֲנִינִים אֵלֶּה
- 36 (שְׁבִיעָה, שׁוֹבְעַ, שְׁבִיעָה) הִיא, דְּעֲנִין הַשְּׁבִיעָה הוּא
37 שְׁמִקְשֵׁר הָאָדָם הַנִּשְׁבַּע אֶת עֲצָמוֹתָיו עִם הַעֲנִין שְׁעֵלֵיו הוּא נִשְׁבַּע. וְכַמּוֹ
38 בְּשִׁבְעָה כְּפִשׁוּטָה, דְּזֵה שְׁהָאָדָם נִשְׁבַּע לְעֲשׂוֹת אֵיזָה דְּכָר
39 (הַגַּם שְׁעֲכִשׂוּ בְּעַת שְׁנִשְׁבַּע הוּא רוֹצֵה בְּזֵה, וְלִכְּן הוּא נִשְׁבַּע
40 לְעֲשׂוֹת זֹאת וְלָמָּה צְרִיף
41 לְהַשְׁבִּיעָה אֵלָּא הַטַּעַם לְשִׁבְעָה),
42 הוּא, כְּכִי שְׁגַם כְּפִי שְׁיִהִיָּה
43 בְּעֵתִיד אֵיזָה דְּכָר שְׁיִגְרוּם שְׁלֵא
44 יִרְצָה בְּהַדְּכָר, בְּשׁוֹנָה מְעַכְשׂוֹ
45 שֶׁהוּא כֵן רוֹצֵה בְּדַבְּרֵי, הִנֵּה עַל יְדֵי
46 שְׁנִשְׁבַּע לְעֲשׂוֹת הַדְּכָר, יַעֲשֶׂה
47 אֶת הַדְּכָר גַּם אֲפִילוֹ נִגְד
48 רְצוֹנוֹ²⁸. וְהַטַּעַם עַל זֶה
49 שִׁיעֲשֶׂה אֶת הַדְּכָר שְׁעֵלֵיו נִשְׁבַּע כֹּל
50 מִצַּב, גַּם נִגְד רְצוֹנוֹ הוּא כִּי עֲנִין
51 הַשְּׁבִיעָה הוּא שְׁמִקְשֵׁר אֶת
52 עֲצָמוֹתָיו אֶת כָּל הַמְּהוּת שְׁלוֹ בְּזֵה,
53 עֲצָם הַנֶּפֶשׁ שְׁלִמְעָלָה מְרִצּוֹן
54 הַרְצוֹן הוּא כּוֹחַ כְּלָלִי וּמֵאֵד נִעְלָה וּמֵאֵד
55 מִשְׁמַעוּתֵי כְּבוֹחוֹת הַנֶּפֶשׁ אֲבָל הוּא רַק
56 אֶחָד הַכּוֹחוֹת. וְאוּלַי עֲצָם הַנֶּפֶשׁ הִיא
57 לְמַעְלָה גַם מֵהַרְצוֹן, וְכִיּוֹן שֶׁהַשְּׁבִיעָה
58 קְשׁוּרָה בְּעֲצָם הַנֶּפֶשׁ, הִרִי מַחְמַת
59 הַשְּׁבִיעָה הָאָדָם יַעֲשֶׂה אֶת הַדְּכָר גַּם אִם
60 לֹא יִהְיֶה לוֹ רְצוֹן לַכָּךְ.
61 וְעַל דִּרְךָ זֶה הוּא לְמַעְלָה
62 בְּאֲלוֹקוֹת, דְּעֲנִין הַשְּׁבִיעָה הוּא
63 כְּמוֹ שְׁכָתוּב²⁹ שֶׁהַקּוֹדֵשׁ בְּרוּךְ הוּא
64 אוֹמֵר בִּי נִשְׁבַּעְתִּי, בִּי
- 22 שְׁגַם כְּפִי שְׁיִהִיָּה אֵיזָה דְּכָר שְׁיִגְרוּם שְׁלֵא יִרְצָה בְּהַדְּכָר, הִנֵּה עַל יְדֵי שְׁנִשְׁבַּע
23 לְעֲשׂוֹת הַדְּכָר, יַעֲשֶׂה אֶת הַדְּכָר גַּם נִגְד רְצוֹנוֹ²⁸. וְהַטַּעַם עַל זֶה הוּא כִּי עֲנִין
24 הַשְּׁבִיעָה הוּא שְׁמִקְשֵׁר אֶת עֲצָמוֹתָיו בְּזֵה, עֲצָם הַנֶּפֶשׁ שְׁלִמְעָלָה מְרִצּוֹן. וְעַל
25 דִּרְךָ זֶה הוּא לְמַעְלָה, דְּעֲנִין הַשְּׁבִיעָה הוּא כְּמוֹ שְׁכָתוּב²⁹ בִּי נִשְׁבַּעְתִּי, בִּי

(22 ויק"ר פכ"ט, ט. 23) אמור כג, כד. 24) "קיצורים והערות" לתניא ע' נח. אוה"ת דרושים לר"ה ע' א'שיב. 25) ויק"ר שם, ח. 26) ד"ה ועשית חג שבועות תרח"צ (סה"מ תרח"צ ע' רלה ואילך). 27) ב"הגהות וביאורים" לתניא פ"א, נדפסו ב"קיצורים והערות" לתניא ע' מח ואילך. ד"ה תניא בספ"ג דנדה משביעין אותו וד"ה ועשית חג שבועות להצ"צ, קטעים מהם נעתקו בליקוט פירושים וכו' לתניא שם. 28) בלקו"ת שמע"צ (פג, ג) "נגד חכמתו ורצונו". וי"ל שהכוונה בזה שמוסיף "ורצונו" היא, דפעולת השבועה היא לא רק שע"י השכל לא יהי' שינוי בהרצון, אלא שגם אם יהי' שינוי גם בהרצון (שבגילוי) יעשה נגד רצונו. 29) בזהר שבהערה הבאה (הובא בלקו"ת שם) הובא הפסוק בי נשבעתי שנאמר לאברהם אבינו (וירא כב, טז). וב"קיצורים והערות" לתניא שבהערה 36 מובא זה גם בנוגע להפסוק בי נשבעתי שבישע"י (מה, כג) שממנו למדין בגמ' נדה שם משביעין אותו כו'.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 **בְּעֶצְמוֹתַי. וְכַמְבוֹאֵר בְּהַדְרוּשִׁים**³⁰, מאמרי החסידות העוסקים
 2 בענין זה, **דְּבִי קָאִי מְכוּוֹן עַל עֵתִיק**, בחינת 'עתיק יומין' (העומק
 3 והפנימיות של בחינת 'כתר עליון' שלמעלה מעשר הספירות ולמעלה מ'סדר
 4 השתלשלות', ונקראת 'עתיק יומין' על שם שנעתק ונבדל מיום וגילוי)
 5 **וַיְדוּעַ**³¹ בתורת הסוד **שְׁעֵתִיק**
 6 **הוּא בְּחִינָה תַּחְתּוֹנָה** 1 **בְּעֶצְמוֹתַי. וְכַמְבוֹאֵר בְּהַדְרוּשִׁים**³⁰, דְּבִי קָאִי עַל
 7 **שְׁבַמְאָצִיל הַבוּרָא שְׁלַמְעֵלָה** 2 **עֵתִיק, וַיְדוּעַ**³¹ **שְׁעֵתִיק הוּא בְּחִינָה תַּחְתּוֹנָה**
 8 **מְשַׁרְשׁ הַנְּאָצִלִים** הַנְּבֹרָאִים. 3
 9 **וַזְהוּ**³² הפירוש הפנימי של
 10 **מְשַׁבֵּיעֵין אוֹתוֹ תְּהֵי צְדִיק**, 4
 11 **דְּזָה שְׁצָרִיף לְהַשְׁבִּיעַ אֶת** 5
 12 **הַנְּשָׁמָה תְּהֵי צְדִיק, הַגֵּם שְׁזָה** 6
 13 **(לְהִיּוֹת צְדִיק) הוּא רְצוֹן** 7
 14 **הַנְּשָׁמָה**, ולכאורה, כיון שהנשמה
 15 רוצה בכך מצד עצמה, לשם מה
 16 נדרשת השבועה, אלא הצורך בשבועה
 17 הוא **כִּי עַל יְדֵי הַתְּלַבְּשׁוֹתָהּ** של
 18 הנשמה **בְּגוּף וְנַפְשׁ הַבְּהֵמִית**,
 19 **אֶפְשָׁר יִתְכַן שְׁהַגּוּף וְנַפְשׁ**
 20 **הַבְּהֵמִית יַעֲלִימוּ וַיִּסְתְּרוּ עַל**
 21 **הַנְּשָׁמָה. וּבִפְרָט שְׁשַׁרְשׁ נַפְשׁ**
 22 **הָאֱלֹקִית הוּא פְּתִיקוֹן, וְשַׁרְשׁ**
 23 **נַפְשׁ הַבְּהֵמִית הוּא בְּתַהוּ**
 24 **שְׁקָדָם לְתִיקוֹן** כמבואר בתורת
 25 הסוד, קודם ל'עולם התיקון' של 'סדר
 26 השתלשלות' מסודר היה 'עולם התהו'
 27 שבו היו האורות מרובים והכלים
 28 מועטים והדבר גרם 'שבירת הכלים',
 29 וכיון שהתהו קדם לתיקון יש לנפש
 30 הבהמית ששורשה מתהו תוספת כוח,
 31 וזה מגדיל את החשש שהנפש הבהמית
 32 תעלים ותסתיר על הנפש האלוקית.
 33 **וְלִכֵּן** אף על פי שהנשמה מצד עצמה
 34 בודאי רוצה להיות צדיק, בכל זאת
 35 **מְשַׁבֵּיעֵין אֶת הַנְּשָׁמָה תְּהֵי**
 36 **צְדִיק, דְּעִנִּין הַשְּׁבוּעָה הוּא**
 37 **הַמְּשַׁכֵּת** וגילוי **שַׁרְשׁ הַנְּשָׁמָה**
 38 **כְּמוֹ שְׁהִיא** הנשמה האלוקית
 39 **מוֹשְׁרֶשֶׁת בְּעֶצְמוֹת אוֹר אֵין**

40 **סוּף (לְמַעַל מִהַעֲנִין דְּתַהוּ וְתִיקוֹן** ולכן אין חשש שהיתרון של
 41 הנפש הבהמית מצד ששורשה מתיקון יגרום להעלם והסתר על הנפש
 42 האלוקית), **וְעַל יְדֵי זֶה** שממשיכים את שורש הנשמה כפי שהיא מושרשת
 43 **בְּעֶצְמוֹת הָאֱלֹקוֹת תּוֹכַל** הנשמה האלוקית **לְהַתְּגַבֵּר עַל נַפְשׁ**
 44 **הַבְּהֵמִית.**
 45 **וַזְהוּ** הפירוש הפנימי באמור לעיל
 46 **שְׁמְשַׁבֵּיעֵין אוֹתוֹ הוּא גַם**
 47 **מְלִשׁוֹן שׁוֹבֵעַ, דְּשׁוֹבֵעַ הוּא**
 48 **נְתִיבַת כַּח. וְעַל יְדֵי הַשְּׁבוּעָה,**
 49 **שְׁעִינָה הוּא כְּאִמּוֹר הַמְּשַׁכֵּת** וגילוי
 50 **שַׁרְשׁ הַנְּשָׁמָה כְּמוֹ שְׁהִיא**
 51 **הַנְּשָׁמָה מוֹשְׁרֶשֶׁת בְּעֶצְמוֹת אוֹר**
 52 **אֵין סוּף [שְׁהוּא הָאֹפֶן שְׁבו**
 53 **הַנְּשָׁמָה מוֹשְׁרֶשֶׁת בְּעֶצְמוֹת הָאֱלֹקוֹת**
 54 **הוּא בְּדוּגְמַת שַׁרְשׁ הַבֵּן כְּמוֹ**
 55 **שְׁהוּא בְּמוֹחַ הָאֵב עֲצָמוֹ טָרָם**
 56 **שְׁנַמְשָׁף** והתגלה להיות מציאות
 57 **בְּפְנֵי עֲצָמָה, מְצִיאוֹת שֶׁל בֵּן**³³,
 58 **נוֹתָנִים כַּח לְהַנְּשָׁמָה כְּמוֹ**
 59 **שְׁהִיא בְּגִילוּי לְמַעַלָּה [שְׁהוּא**
 60 **בְּדוּגְמַת הַבֵּן כְּמוֹ שְׁנַמְשָׁף**
 61 **וְהַתְּגַלָּה מְמוּחַ הָאֵב**³³ **וְכַבֵּר יֵשׁ**
 62 **מְצִיאוֹת שֶׁל בֵּן], וְגַם נוֹתָנִים כּוֹחַ**
 63 **לְהַנְּשָׁמָה כְּמוֹ שְׁהִיא מְלוּבָּשֶׁת**
 64 **בְּגוּף וְנַפְשׁ הַבְּהֵמִית, כּוֹחַ כְּדִי**
 65 **לְעַבֹּד עֲבוֹדָתָה בְּסוּר מְרַע**
 66 **(אֵל תְּהֵי רְשָׁע) וּבּוֹעֵשָׁה טוֹב**
 67 **(תְּהֵי צְדִיק) שְׁעַל כֵּךְ הִיא הַשְּׁבוּעָה**
 68 **'תְּהֵי צְדִיק וְאֵל תְּהֵי רְשָׁע.'**
 69 **(ה) וְהִנֵּה מְדַיִק הַצְּמַח צְדָק**³⁴
 70 **בְּמָה שְׁאֶמְרוּ מְשַׁבֵּיעֵין אוֹתוֹ**
 71 **תְּהֵי צְדִיק, אֵיךְ מְהִי אֵיךְ**
 72 **מוֹעִילָה הַשְּׁבוּעָה לְנַפְשָׁה עַל**
 73 **הַגּוּף וְנַפְשׁ הַבְּהֵמִית, שְׁזָהוּ**
 74 **הַגּוּף וְהַנְּפֶשׁ הַבְּהֵמִית דְּבָר שְׁאֵינּוּ**
 75 **בְּרִשׁוֹתָהּ** של הנשמה, והרי מדובר
 76 על הנשמה קודם שירדה למטה וקודם
 77 שהתלבשה בגוף ובנפש הבהמית
 78 **וְהֵלֵא אֵין אָדָם מְקַנֶּה דְּבָר**

(30) "קיצורים והערות" שם ס"ע נב ואילך, מזח"ג קל, א. וראה גם אוה"ת דרושים לר"ה ע' א'שיא. (31) ראה ע"ח שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"א. לקו"ת בחוקותי מו, ג. ובכ"מ. (32) בהבא לקמן ראה "קיצורים והערות" שם ע' מח ואילך. ד"ה ועשית חג שבועות להצ"צ הנ"ל. קונטרס ומעין מ"ד פ"א. (33) ראה בארוכה סה"מ ה'תש"ד ע' 130. (34) ב"קיצורים והערות" שם ע' מח. וראה גם ד"ה ועשית חג שבועות להצ"צ (ליקוט פירושים וכו' ע' ט).

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 שְׂאִינוּ בְּרִשְׁוֹתוֹ וְהָיָה אָדָם אֵינוֹ יָכוֹל לְהַקְנוֹת לְמִישֵׁהוּ אַחֵר דָּבָר שֶׁלֹּא
2 נִמְצָא בְּרִשְׁוֹתוֹ, וְאִם כֵּן אֵיךְ הַנִּשְׁמָה יִכְוֶלָה לְהַתְחִיב בְּשִׁבְעָה לְגַבֵּי הַהֶנְהָגָה
3 שֶׁל הַגּוֹף וְהַנֶּפֶשׁ הַבְּהִמִית שְׂאִינָם בְּרִשְׁוֹתָהּ?
4 וּמִבְּאֵר הַצִּמְחָה צָדֵק, דְּזָה שְׂמִשְׁבִּיעֵין אוֹתוֹ תְּהִי צָדִיק לְמַדּוֹ
5 רַז"ל בְּגִמְרָא מִמָּה שְׂכָתוֹב³⁵
6 בִּישְׁעֵיהוּ כִּי לִי תִכְרַע כָּל בְּרֵךְ
7 תִּשְׁבַּע כָּל לְשׁוֹן, כִּי לִי תִכְרַע
8 כָּל בְּרֵךְ זֶה יוֹם הַמִּיתָה,
9 תִּשְׁבַּע כָּל לְשׁוֹן זֶה יוֹם
10 הַלִּידָה (וְזֶה לְשׁוֹן הַגְּמֵרָא: "וְאִינוּ
11 יוֹצֵא מִשֶׁם [מִמְעֵי אִמֶּר] עַד שֶׁמִּשְׁבִּיעֵין
12 אוֹתוֹ, שְׂנֵאֲמַר כִּי לִי תִכְרַע כָּל בְּרֵךְ
13 תִּשְׁבַּע כָּל לְשׁוֹן, כִּי לִי תִכְרַע כָּל בְּרֵךְ
14 זֶה יוֹם הַמִּיתָה שְׂנֵאֲמַר לִפְנֵי יִכְרַעוּ כָּל
15 יוֹרְדֵי עֶפְרָי, תִּשְׁבַּע כָּל לְשׁוֹן זֶה יוֹם
16 הַלִּידָה שְׂנֵאֲמַר נָקִי כְּפִים וְכָר לִבָּב אֲשֶׁר
17 לֹא נִשְׂא לְשׁוֹא נִפְשֵׁי וְלֹא נִשְׁבַּע
18 לְמִרְמָה, וְמָה הִיא הַשְּׁבִיעָה שֶׁמִּשְׁבִּיעֵין
19 אוֹתוֹ, תְּהִי צָדִיק וְאֵל תְּהִי רִשְׁעִי...").
20 וְהַתְחַלַּת כְּתוּב זֶה הוּא בִּי
21 נִשְׁבַּעְתִּי, דְּבִי קָאִי מְכוּוֹן עַל
22 עֲתִיק³⁶ (כְּפִנְזָר לְעִיל). וְזֶה
23 שְׂתִשְׁבַּע כָּל לְשׁוֹן וְהִינּוּ הַשְּׁבִיעָה
24 שֶׁמִּשְׁבִּיעֵין אֶת הַנִּשְׁמָה בְּאֵי בְּהִמְשָׁף
25 לְבִי נִשְׁבַּעְתִּי, עֲצֻמוֹת הָאֱלוּקוֹת,
26 הוּא, כִּי בְּהִשְׁבִּיעָה
27 שְׂמִשְׁבִּיעֵין אוֹתוֹ תְּהִי צָדִיק
28 נִמְשָׁף כַּח מִבְּחִינַת בִּי
29 נִשְׁבַּעְתִּי עֲצֻמוֹת הָאֱלוּקוֹת, כִּי
30 נִשְׁמֹת יִשְׂרָאֵל מוֹשְׁרֹת בְּעֲצֻמוֹת
31 הָאֱלוּקוֹת, כְּמִבּוֹאֵר לְעִיל. וְכַתּוּב זֶה
32 שֶׁל הַשְּׁבִיעָה הַקְּשׁוּרָה עִם "בִּי
33 נִשְׁבַּעְתִּי, בִּיכּוֹלֵת הַנִּשְׁמָה
34 לְשָׁלוֹט עַל נֶפֶשׁ הַבְּהִמִית³⁷.
35 וַיֵּשׁ לּוֹמֵר, דְּהַבִּיאֹר עַל הַשְּׂאֵלָה
36 שֶׁנִּשְׂאָלָה לְעִיל אֵיךְ מְהֵי אֵיךְ
37 מוֹעִילָה הַשְּׁבִיעָה לְנִשְׁמָה עַל
38 הַגּוֹף וְנֶפֶשׁ הַבְּהִמִית שְׂאֵה
39 דְּכָר שְׂאִינוּ בְּרִשְׁוֹתָהּ, הוּא, כִּי
40 מִצַּד הַדְּרָגָא דְּבִי נִשְׁבַּעְתִּי,
41 הִינּוּ מִצַּד זֶה שֶׁהַנִּשְׁמָה מוֹשְׁרֹת
42 בְּעֲצֻמוֹת הָאֱלוּקוֹת גַּם הַגּוֹף וְנֶפֶשׁ

43 הַבְּהִמִית הֵם בְּרִשְׁוֹת הַנִּשְׁמָה וְלֹא זֶה בְּלִבְד שֶׁהַגּוֹף וְהַנֶּפֶשׁ הַבְּהִמִית
44 אֵינָם מְעִלִימִים וְמִסְתִּירִים עַל הַנִּשְׁמָה אֲלֵא שֶׁהֵם בְּרִשְׁוֹת הַנִּשְׁמָה וְעוֹשִׂים אֶת
45 רְצוֹנָהּ. דְּכַבְּחִינַת הַגִּילּוּיִים, כִּפִּי שֶׁהַדְּבָרִים בָּאוּ לְיַדִּי גִילּוּי בְּפוֹעַל
46 הַנִּשְׁמָה וְהַגּוֹף וְנֶפֶשׁ הַבְּהִמִית הֵם שְׁנֵי עֲנִינִים שׁוֹנִים. דְּשָׂרְשׁ
47 הַנִּשְׁמָה הוּא בְּתִיקוֹן שׁוֹרֵשׁ
48 הַנֶּפֶשׁ הָאֱלוּקִית הוּא מְעוֹלָם ה'תִּיקוֹן,
49 וְשָׂרְשׁ הַגּוֹף וְנֶפֶשׁ הַבְּהִמִית
50 הוּא בְּתֵהוּ מְעוֹלָם ה'תֵהוּ. אָבָל
51 בְּאֹר אֵין סוֹף הָאוֹר הָאֱלוּקִי הַבְּלִי
52 גְבוּל שְׁלִמְעֵלָה מֵתֵהוּ וְתִיקוֹן,
53 שֶׁלְמַעֲלָה הֵן מֵתוֹהוּ וְהֵן מֵתִיקוֹן
54 מִכִּיּוֹן שְׁתִּכְוֹנָה הָאֱלוּקִית
55 מְלַכְתְּחִילָה בְּבִנְיָן וְסִתִּירַת
56 הַתֵהוּ בְּבִנְיָן עוֹלָם הַתוֹהוּ וְסִתִּירָתוֹ
57 הִיָה שְׂיָהָה בְּרוֹר וְתִיקוֹן
58 הַתֵהוּ (שָׂרְשׁ הַגּוֹף וְנֶפֶשׁ
59 הַבְּהִמִית) עַל יְדֵי הַתִּיקוֹן
60 (שָׂרְשׁ נֶפֶשׁ הָאֱלֹקִית)³⁸, לְכֵן
61 עַל יְדֵי גִילּוּי אֹר אֵין סוֹף,
62 גַּם הַגּוֹף וְנֶפֶשׁ הַבְּהִמִית
63 נִעֲשִׂים בְּרִשְׁוֹתָהּ שֶׁל הַנִּשְׁמָה
64 וַיֵּשׁ לְנִשְׁמָה אֶת הַכּוֹחַ וְהִיכּוֹלֵת לְתַקֵּן
65 וְלִבְרֹר אֶת הַגּוֹף וְאֶת הַנֶּפֶשׁ הַבְּהִמִית,
66 כִּי כְוֹנֵת הַתֵהוּוֹתָם שֶׁל הַגּוֹף
67 וְהַנֶּפֶשׁ הַבְּהִמִית מְלַכְתְּחִילָה הִיא
68 שְׂתִיכְוֹרָה עַל יְדֵי הַנִּשְׁמָה.
69 (וַיֵּשׁ לּוֹמֵר, שְׂתִיחִילוּק
70 הַהִבְדָּל בֵּין שְׁנֵי הָעֲנִינִים
71 דְּמִשְׁבִּיעֵין אוֹתוֹ, הַעֲנִין הָאֶחָד
72 מִשְׁבִּיעֵין מְלִשׁוֹן שְׁבִיעָה
73 וְהַעֲנִין הַשֵּׁנִי וּמִשְׁבִּיעֵין מְלִשׁוֹן
74 שׁוֹבַע, הוּא, שְׂמִשְׁבִּיעֵין
75 מְלִשׁוֹן שְׁבִיעָה הוּא הַמְשַׁכַּת
76 בְּחִינַת הָאֱלוּקוֹת שֶׁמִּשֶׁם הוּא שָׂרְשׁ
77 הַנִּשְׁמָה, וּמִשְׁבִּיעֵין מְלִשׁוֹן
78 שׁוֹבַע הוּא שְׂתִימְשָׁכָה זֶה שֶׁל
79 שׁוֹרֵשׁ הַנִּשְׁמָה תְּהִיָה בְּגִילּוּי
80 כְּהַנִּשְׁמָה כְּמוֹ שְׂבָאָה וַיִּרְדָּה
81 כְּהַמְשָׁכָה (כּוֹלֵל הַנִּשְׁמָה כְּמוֹ
82 שֶׁהִיא מְלוּבָשֶׁת בְּגוֹף וְנֶפֶשׁ
83 הַבְּהִמִית), בְּדוּגְמַת שְׂבִיעָה
84 כְּפִשׁוּטָה, שְׂתִימְשָׁכָל מְשִׁבִיעַ

(35) ישעיה' מה, כג. (36) "קיצורים והערות" שם ס"ע מח. שם ס"ע סו. (37) שם ס"ע סו ואילך. (38) המשך והחרים תרל"א

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 אֶת הָאָדָם וכך בענינו שההמשכה של שורש הנשמה תתגלה ותפעל
 2 בנשמה. וְזֶה דְּמַשְׁבִּיעֵין אוֹתוֹ מְלֻשׁוֹן שׁוֹבֵעַ הוּא נְתִינַת כַּח
 3 (פְּמִבּוֹאֵר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת³⁹), דְּעַל יְדֵי שְׁהֵמְשָׁכָה
 4 דְּהַשְׁבּוּעָה היינו המשכה משורש הנשמה, כמבואר לעיל, הִיא בְּגִילּוֹי
 5 בְּהַנְשָׁמָה שְׁבִהְגוּף, יֵשׁ לָהּ
 6 לנשמה כפי שהיא מלוכנת בגוף
 7 הַכַּח לְהַתְגַּבֵּר עַל נַפְשׁ
 8 הַבְּהִמִית (פְּנִזְכָּר לְעֵיל סְעִיף
 9 ד), וְגַם לְפַעוּל בּוֹ בגוף, וכן
 10 בנפש הבהמית, הַפִּירוּר וְהַזִּיכוּף
 11 (פְּנִזְכָּר לְעֵיל סְעִיף ה),
 12 שְׁבִשְׁבִיל זֶה כדי לברר ולזכך את
 13 הגוף ואת הנפש הבהמית יְרָדָה
 14 הנשמה לְמַטָּה. וְכַמְבּוֹאֵר
 15 פְּתִנְיָא⁴⁰, דְּתַכְלִית הַפְּוֹנָה
 16 בְּיִרְדַת הַנְּשָׁמָה לְמַטָּה הוּא
 17 (לֹא בְּשִׁבִיל הַנְּשָׁמָה, כִּי הַנְּשָׁמָה
 18 מַצֵּד עֲצָמָה לֹא צְרִיכָה תִּיקוֹן אֱלָא
 19 יִירַדַת הַנְּשָׁמָה הִיא) בְּכַדֵּי לְבָרֵר
 20 וְלִזְכָּךְ אֶת הַגּוּף וְנַפְשׁ
 21 הַבְּהִמִית וְחֻלְקוֹ בְּעוֹלָם
 22 כמבואר בספר התניא, "כִּי כִלּוֹת
 23 יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם שְׁשִׁים רְבּוּא נִשְׁמוֹת
 24 פְּרִטוּת הֵם כִּלּוֹת הַחַיּוֹת שֶׁל כִּלּוֹת
 25 הָעוֹלָם כִּי בִשְׁבִילָם נִבְרָא וְכֹל פְּרִט
 26 מֵהֶם הוּא כּוֹלָל וְשׂוֹיֵךְ לוֹ הַחַיּוֹת שֶׁל
 27 חֵלֶק אֶחָד מִשְׁשִׁים רְבּוּא מִכִּלּוֹת
 28 הָעוֹלָם הַתְּלוּי בִּנְפִשׁוֹ הַחַיּוֹנִית הַהֶעֱלוֹתוֹ
 29 לַה' בְּעֵלְיִתָּהּ, דִּהְיִינוּ בְּמָה שֶׁמִּשְׁתַּמֵּשׁ
 30 מֵעוֹלָם הַזֶּה לְצוּרֵךְ גּוֹפּוֹ וּנְפִשׁוֹ הַחַיּוֹנִית
 31 לְעִבּוּדַת ה' כְּגוֹן אֲכִילָה וְשִׁתְיָה
 32 וְדוּמִיָּהּ וְדִירָה וְכֹל כְּלֵי תַשְׁמִישׁוֹ".
 33 וַיֵּשׁ לְקָשֶׁר זֶה עִם מָה שְׁכַתָּב
 34 הַצִּמְחָ צִדְקָה⁴¹ דְּשִׁבּוּעָה הִיא
 35 בְּבִינָה בְּיָסוּד וּבְמַלְכוּת (וְזֶה
 36 לְשׁוֹנוֹ שֶׁם: "כַּתֵּב הַפְּרִדָּה עֵרֵךְ שְׁבּוּעָה, הַשְׁבּוּעַ תְּצַדֵּק עַל הַבִּינָה וְעַל הַיָּסוּד
 37 וְעַל הַמַּלְכוּת, וְעַל כֵּן הַשְׁבּוּעָה חַי הוּא" שְׁהוּא הַיָּסוּד הַנִּקְרָא חַי וְהוּא מוֹשֵׁךְ
 38 חַיִּים מֵהַבִּינָה וּמִשְׁפִּיעַ אֶל הַמַּלְכוּת..."), דְּזֶה שְׁשִׁבּוּעָה הִיא בְּבִינָה
 39 שְׁיִיף לְהַשְׁבּוּעָה עֲצָמָה, הַמְּשַׁכְּתָ עֲתִיק גִּילּוֹי בַחֲבִינַת 'עֲתִיק יוֹמִין'
 40 שֶׁהִיא פְּנִימִיּוֹת ה'כַּתֵּר' שֶׁלְמַעֲלָה מֵעֵשֶׂר הַסְּפִירוֹת וּלְמַעֲלָה מ'סוּדֵר הַשְּׁתַלְשׁלוֹת'

מְשַׁבֵּיעַ אֶת הָאָדָם. וְזֶהוּ דְּמַשְׁבִּיעֵין אוֹתוֹ מְלֻשׁוֹן
 שׁוֹבֵעַ הוּא נְתִינַת כַּח (פְּמִבּוֹאֵר בְּכַמָּה
 מְקוֹמוֹת³⁹), דְּעַל יְדֵי שְׁהֵמְשָׁכָה דְּהַשְׁבּוּעָה הִיא
 בְּגִילּוֹי בְּהַנְשָׁמָה שְׁבִהְגוּף, יֵשׁ לָהּ הַכַּח לְהַתְגַּבֵּר
 עַל נַפְשׁ הַבְּהִמִית (פְּנִזְכָּר לְעֵיל סְעִיף ד), וְגַם
 לְפַעוּל בּוֹ הַפִּירוּר וְהַזִּיכוּף (פְּנִזְכָּר לְעֵיל סְעִיף
 ה), שְׁבִשְׁבִיל זֶה יְרָדָה לְמַטָּה. וְכַמְבּוֹאֵר
 פְּתִנְיָא⁴⁰, דְּתַכְלִית הַפְּוֹנָה בְּיִרְדַת הַנְּשָׁמָה
 לְמַטָּה הוּא (לֹא בְּשִׁבִיל הַנְּשָׁמָה, אֱלָא) בְּכַדֵּי
 לְבָרֵר וְלִזְכָּךְ אֶת הַגּוּף וְנַפְשׁ הַבְּהִמִית וְחֻלְקוֹ
 בְּעוֹלָם.

וַיֵּשׁ לְקָשֶׁר זֶה עִם מָה שְׁכַתָּב הַצִּמְחָ צִדְקָה⁴¹
 דְּשִׁבּוּעָה הִיא בְּבִינָה בְּיָסוּד וּבְמַלְכוּת, דְּזֶה
 שְׁשִׁבּוּעָה הִיא בְּבִינָה שְׁיִיף לְהַשְׁבּוּעָה עֲצָמָה,
 הַמְּשַׁכְּתָ עֲתִיק [וְעַל דְּרָךְ זֶה הַמְּשַׁכְּתָ שְׁרֵשׁ
 הַנְּשָׁמָה], דְּבִינָה הוּא גִילּוֹי עֲתִיק⁴². פְּמוֹ
 שְׁכַתָּב⁴³ וְנִקְרָא יוֹצֵא מְעַדָּן, דְּנִקְרָא הוּא בִינָה וְעַדָּן
 הוּא עֲתִיק, וּפִירוּשׁ נִקְרָא יוֹצֵא מְעַדָּן הוּא שְׁבִיבָנָה
 הוּא גִילּוֹי עֲתִיק. וְזֶה שְׁשִׁבּוּעָה הִיא בְּמַלְכוּת
 שְׁיִיף לְהַשְׁבּוּעָה דְּשִׁבּוּעָה, דְּזֶה שְׁשִׁבּוּעָה
 מְשַׁפְּעַת וְנוֹתְנַת כַּח בְּהַנְשָׁמָה שְׁבִהְגוּף הוּא עַל
 יְדֵי שְׁהֵמְשָׁכָה הִיא בְּמַלְכוּת, וְזֶה שְׁשִׁבּוּעָה הִיא
 בְּיָסוּד, הוּא, שְׁהֵמְשָׁכָה הַבִּינָה (וְעֲתִיק שְׁבִיבָה)
 בְּמַלְכוּת הִיא עַל יְדֵי הַיָּסוּד. וְזֶהוּ גַם הַקָּשֶׁר עִם
 הַפִּירוּשׁ הַשְּׁלִישִׁי בְּמַשְׁבִּיעֵין אוֹתוֹ שְׁהוּא מְלֻשׁוֹן

41 [וְעַל דְּרָךְ זֶה הַמְּשַׁכְּתָ שְׁרֵשׁ הַנְּשָׁמָה], דְּבִינָה הוּא גִילּוֹי
 42 עֲתִיק⁴² (וכמבואר ב'לקוטי תורה' לאדמו"ר הזקן, מאמרי ראש השנה,
 43 במשל מכוונות הנפש כי 'עתיק' הוא ענין העונג, ר'בינה' היא ענין השכל
 44 וההבנה: "כמו על דרך משל באדם למטה כשנופל לו איזה השגה ושכל חדש
 45 באיזו עמקות הוא מתמלא תענוג,
 46 אמנם עיקר התגלות התפשטות התענוג
 47 בשלימות הוא דווקא אחר כך,
 48 כשמשיג העמקות הזאת בהרחבת
 49 שכלו ורוחבו בינתו"). פְּמוֹ
 50 שְׁכַתָּב⁴³ בתורה אודות גן עדן
 51 וְנִקְרָא יוֹצֵא וּמִתְגַּלָּה מְעַדָּן,
 52 דְּנִקְרָא הַנִּקְרָא 'רוחבו הנהר' הוּא
 53 בִינָה שֶׁהִיא הַתְּרַחֲבוּת וְהַסְּתַעְפוּת
 54 הָרַעִיוֹן הַשְּׁכִלִי וְעַדָּן הוּא עֲתִיק,
 55 וּפִירוּשׁ נִקְרָא יוֹצֵא מְעַדָּן הוּא
 56 שְׁבִיבָנָה הוּא גִילּוֹי עֲתִיק כְּנוֹכַח
 57 לְעֵיל.
 58 וְזֶה שְׁשִׁבּוּעָה הִיא בְּמַלְכוּת
 59 שְׁיִיף לְהַשְׁבּוּעָה דְּשִׁבּוּעָה, דְּזֶה
 60 שְׁשִׁבּוּעָה מְשַׁפְּעַת וְנוֹתְנַת
 61 כַּח בְּהַנְשָׁמָה שְׁבִהְגוּף הוּא
 62 עַל יְדֵי שְׁהֵמְשָׁכָה הִיא
 63 בְּמַלְכוּת, הַסְּפִירָה הַאֲחֵרוֹנָה מֵעֵשֶׂר
 64 הַסְּפִירוֹת שְׁדַרְכָּה הַשְּׁפַע שֶׁל הַסְּפִירוֹת
 65 יוֹרֵד וְנִמְשָׁךְ לְמַטָּה, וְזֶה שְׁשִׁבּוּעָה
 66 הִיא בְּיָסוּד, הוּא, שְׁהֵמְשָׁכָה
 67 הַבִּינָה (וְעֲתִיק שְׁבִיבָה) בְּמַלְכוּת
 68 הִיא עַל יְדֵי הַיָּסוּד (כמבואר
 69 במאמר שבת חנוכה תש"י:
 70 "ההמשכה... היא על ידי ספירת
 71 היסוד... כי היסוד, על ידי ההתקשרות
 72 שבו, הרי הוא מגיע גם באור הסובב.
 73 וזהו גם ענינו של יוסף, מלשון הוספה,
 74 דיוסף הוא בחינת יסוד, וספירת היסוד
 75 שענינה שמקבלת מהספירות שלמעלה
 76 ממנה וממשיכה בספירת המלכות, הרי היא מקבלת לא רק בחינת המדות
 77 והמוחין, אלא גם בחינת הסובב ולמעלה יותר, וכל זה נמשך על ידי ספירת
 78 היסוד לספירת המלכות. וכיון שספירת היסוד ממשיכה גם את האור שלמעלה
 79 מעולמות, לכן נקרא בחינת היסוד בשם יוסף, מלשון הוספה"). וְזֶהוּ גַם
 80 הַקָּשֶׁר עִם הַפִּירוּשׁ הַשְּׁלִישִׁי בְּמַשְׁבִּיעֵין אוֹתוֹ שְׁהוּא מְלֻשׁוֹן

ע' יט [סה"מ תרל"א ח"א ע' רפ]. המשך תרס"ו ע' שכה [תסח]. ובכ"מ. (39) קונטרס ומעין שם. ד"ה הנ"ל תרח"צ(סה"מ שם ע' רמ). (40) פל"ז (מח, ב). (41) "קיצורים והערות" שם ע' נה. (42) ראה זח"ג קעח, ב. תו"א ר"פ לך. ובכ"מ. (43) בראשית ב, י.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 שָׁבַע, דְּלִפֵּי בִיאוֹר אֶחָד קָאֵי מְכוּוֹן זֶה הַמְסַפֵּר שֶׁבַע עַל הַיְסוּד,
 2 שֶׁהוּא שְׁבִיעֵי מִהֲבִינָה⁴⁴ כִּפִּי שֶׁמִּבְּאֵר הַיְצִמַח צֶדֶק שֵׁם: "וְאִם מִתְחִיל
 3 הַחֲשׁוֹבֵן מִהֲבִינָה עַד הַיְסוּד שֶׁאֵזָה הֵם ז' לְבַד הַמְלֻכּוֹת."
 4 ז) וְעַל פִּי זֶה יוֹכֵן הַקָּשֶׁר שֶׁל הַשְּׁבוּעָה שֶׁמְשַׁבְּעִין אוֹתוֹ
 5 אֵת הַנִּשְׁמָה שֶׁל כָּל יְהוּדֵי תְּהֵי
 6 צְדִיק, עִם חוֹדֵשׁ הַשְּׁבִיעִי,
 7 יִרְחָא דְשְׁבוּעָתָא, חוֹדֵשׁ הַשְּׁבוּעָה
 8 פִּי זֶה שְׁבִיעֵי הַיְתָה הַיְתָה
 9 בְּיוֹם הַשְּׁשִׁי לְמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית
 10 שֶׁהִתְחִיל בְּכ"ה בְּאֵלּוּל, וְהַיּוֹם הַשְּׁשִׁי
 11 הוּא יוֹם הַרְאִשׁוֹן דְּחוֹדֵשׁ
 12 הַשְּׁבִיעִי, א' בְּתִשְׂרִי הוּא מְפִנִי
 13 שְׁנֵי טַעְמִים⁴⁵. טַעַם אֶחָד
 14 לְהִיטוֹ אֶחָד כִּיּוֹן שֶׁהָאֵדָם הוּא
 15 הַנְּבֵרָא הָאֲחֵרוֹן לְמַעֲשֵׂה
 16 בְּרֵאשִׁית⁴⁶, דְּשֶׁרֶשׁ הַדּוּמָם
 17 צוּמַח חֵי הוּא מִתְּהוּוֹ הַנְּעִלָה
 18 מִעוֹלָם הַתִּיקוֹן, וְלִכְּן הַנְּבֵרָאִים
 19 שְׁשׁוּרְשֵׁם מִתְּהוּוֹ נִבְרָאוּ תְּחִילָה
 20 וְשֶׁרֶשׁ הָאֵדָם הוּא מִתִּיקוֹן
 21 שֶׁלְמַטָּה מִתְּהוּוֹ וְלִכְּן הָאֵדָם נִבְרָא
 22 אַחֲרוֹן. וְהַטַּעַם הַשְּׁנִי לְבִרְיַת אָדָם
 23 הַרְאִשׁוֹן בְּיוֹם הַשְּׁשִׁי וְלְהִיטוֹ כִּי
 24 הָאֵדָם הוּא קוֹדֵם לְמַעֲשֵׂה
 25 בְּרֵאשִׁית⁴⁶ (קְדוּם בְּמַעֲלָה),
 26 כְּנִרְמֹז בְּכַתּוּב 'אֲחֵרוֹ וְקִדְם צִרְתִּנִּי'
 27 שִׁיעִירַת הָאֵדָם הִיא גַם אַחֲרֵי כָּל
 28 הַבְּרִיאָה וְגַם לִפְנֵי כָּל הַבְּרִיאָה,
 29 כְּדֹאִיתָא כִּפִּי שְׁמוּבָא בְּגִמְרָא⁴⁷,
 30 דְּזֶה שֶׁהָאֵדָם נִבְרָא בְּסוֹף הוּא
 31 כְּדֵי שְׁיִכְנַס לְסַעוּדָה מִיַּד
 32 כְּשֶׁהִכָּל כָּבוּר מוֹכֵן, שְׁזֶה מוֹרָה עַל
 33 מַעֲלַת הָאֵדָם, שֶׁכָּל הַבְּרִיאָה
 34 הִיא בְּשִׁבְלֵי הָאֵדָם. דְּגַם אִפִּילוּ
 35 הַתְּהוּוֹת הַתְּהוּוֹ שֶׁקֹּדֵם לְתִיקוֹן
 36 הוּא בְּכַדִּי שְׁיִהִיָּה בִּירוֹר
 37 הַתְּהוּוֹ עַל יְדֵי עֲבוּדַת הָאֵדָם,
 38 כְּנִזְכָּר לְעִיל.

39 וְזֶהוּ הַטַּעַם הַפְּנִימִי עַל מַה שְּׁאֹמְרִים עַל הַיּוֹם דְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה
 40 זֶה הַיּוֹם יוֹם א' בְּתִשְׂרִי תְּחִלַּת מַעֲשִׂיָּה⁴⁸, הַתְּחִלַּת מַעֲשֵׂי ה' בְּבִרְיַת
 41 אָף שְׁבִרְיַת הָעוֹלָם הַיְתָה בְּכ"ה בְּאֵלּוּל⁴⁹ וְהָאֵדָם נִבְרָא בְּיוֹם
 42 הַשְּׁשִׁי לְבִרְיַת, פִּי⁵⁰ הַפְּוֹנָה בְּבִרְיַת הָעוֹלָם וְבִרְיַת כָּל הַנְּבֵרָאִים
 43 שֶׁנִּבְרָאוּ קוֹדֵם שֶׁנִּבְרָא הָאָדָם הִיא
 44 שֶׁהָאֵדָם עַל יְדֵי עֲבוּדַתוֹ
 45 יַעֲשֵׂה אֵת הָעוֹלָם דִּירָה לוֹ
 46 יִתְבַּרְךָ, מִקּוֹם רֵאוּי לְגִילּוּי אֱלוּקוֹת
 47 וְהַשְּׂרָאָה הַשְּׁכִינָה וְעַנְיָן זֶה שֶׁל
 48 מִלּוּי כּוֹנֵת הַבְּרִיאָה הַוּתְחַל בְּיוֹם
 49 בְּרֵאשִׁית הָאֵדָם. דְּנוֹסָף לְזֶה שְׁאֵזָה
 50 לְאַחַר שֶׁהָאֵדָם נִבְרָא דְּנִקָּא נַעֲשִׂית
 51 הָאֲפְשָׁרוֹת וְהַיְכּוּלַת לְהַשְּׁלִים
 52 פְּוֹנָה זו, נַעֲשֵׂה אֵז בְּיוֹם בְּרִיאַת
 53 הָאָדָם כֵּן שֶׁהָעוֹלָם הַתְּחִיל לְהִיטוֹ
 54 'דִּירָה' לְאֱלוּקוֹת גַּם בְּפּוֹעֵל,
 55 כְּמֵאֲמַר רַז"ל⁵¹ שְׁאֵדָם
 56 הַרְאִשׁוֹן (בְּיוֹם שְׁנִבְרָא)
 57 הַכְּרִיז לְכָל הַבְּרִיאָה בְּאֵז⁵²
 58 נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִכְרַעָה נִבְרָכָה לְפָנֵי
 59 ה' עוֹשֵׁנּוּ, וְכוּלָם כָּל הַנְּבֵרָאִים
 60 עָנוּ וְאָמְרוּ ה' ⁵³ מְלַךְ גְּאוֹת
 61 לְבַשׁ וְבוֹהַ הַתְּחִילָה לְהַתְּקִים בְּפּוֹעֵל
 62 כּוֹנֵת וְתַכְלִית הַבְּרִיאָה. וְזֶהוּ
 63 שְׁחֹדֵשׁ הַשְּׁבִיעִי (שְׁבוּ נִבְרָא
 64 הָאֵדָם) הוּא יִרְחָא דְשְׁבוּעָתָא,
 65 חוֹדֵשׁ הַשְּׁבוּעָה כִּי הַכַּח שְׁיִשׁ
 66 בְּאֵדָם לְפַעוּל בְּהָעוֹלָם וְלִזְכָּךְ
 67 אֵת הָעוֹלָם וְלַעֲשׂוֹתוֹ 'דִּירָה' לְאֱלוּקוֹת,
 68 אָף שְׁבִגִילוּי הָאֵדָם הוּא
 69 אֲחֵרוֹ הַנְּבֵרָא הָאֲחֵרוֹן לְמַעֲשֵׂה

24 בְּפּוֹעֵל, כְּמֵאֲמַר רַז"ל⁵¹ שְׁאֵדָם הַרְאִשׁוֹן (בְּיוֹם שְׁנִבְרָא) הַכְּרִיז לְכָל הַבְּרִיאָה
 25 בְּאֵז⁵² נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִכְרַעָה נִבְרָכָה לְפָנֵי ה' עוֹשֵׁנּוּ, וְכוּלָם עָנוּ וְאָמְרוּ ה' ⁵³ מְלַךְ
 26 גְּאוֹת לְבַשׁ. וְזֶהוּ שְׁחֹדֵשׁ הַשְּׁבִיעִי (שְׁבוּ נִבְרָא הָאֵדָם) הוּא יִרְחָא דְשְׁבוּעָתָא,
 27 כִּי הַכַּח שְׁיִשׁ בְּאֵדָם לְפַעוּל בְּהָעוֹלָם, אָף שְׁבִגִילוּי הָאֵדָם הוּא אֲחֵרוֹ לְמַעֲשֵׂה

(44 "קִיצוּרִים וְהַעֲרוֹת" שֵׁם ע' סג. 45) בְּהַבָּא לְקַמֵּן, רֵאָה לְקוּ"ת מִטוֹת פַּב, ד. שְׁמַע"צ פו, ג. אוּה"ת לְתַהֲלִים (יְהֵל אֹר) ע' תְּקַפָּא. (46 בְּרֵכּוֹת סא, א. 47) סְנֵהֲדִרִין לַח, א. 48) תְּפֻלַּת מוֹסַף דְּר"ה, מְר"ה כז, א. 49) וִיק"ר רַפְכ"ט. פְּסִיקְתָא דְּר"כ פִּיִּסְקָא כג (בְּחֹדֵשׁ הַשְּׁבִיעִי). יל"ש עה"פ (פִּינַחַס כט, א) וְבַחֲדוּשׁ הַשְּׁבִיעִי (רַמְזוֹ תִּשְׁפַּב). תוֹד"ה לְתַקּוּפוֹת – ר"ה ח, א. וְרֵאָה פְּרָקִי דְּר"א רַפ"ח וְבַהֲגַהוֹת הַרְד"ל שֵׁם. 50) בְּהַבָּא לְקַמֵּן – רֵאָה ד"ה זֶה הַיּוֹם דְּלִיל עֶרֶב ר"ה ה'תְּשַׁמ"ב ס"ב (תּוֹרַת מִנְחָם סֵפֶר הַמֵּאמְרִים תִּשְׂרִי ע' מא) וְאֵילֶךְ. 51) זֶהר ח"א רכא, ב. ח"ג קז, ב. תְּקוּ"ז תְּנ"ו (צ, ב). וְרֵאָה אוּה"ת וְאֵרָא ס"ע לֹלוּ וְאֵילֶךְ. 52) תְּהֵלִים צה, ו. 53) שֵׁם צג, א. פְּרָקִי דְּר"א פִּי"א.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 כְּרֵאשִׁית, הוּא עַל יְדֵי גִילוי שְׂרָשׁוֹ הָאֲמִיתִי שֶׁל הָאָדָם,
2 שֶׁהוּא קָדָם וְנִעְלָה יוֹתֵר לְמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, וְגִילוי זֶה הוּא עַל
3 יְדֵי הַשְּׂבוּעָה (בַּנְּזָכָר לְעֵיל בְּאֵרוֹכָה), וְלִכֵּן נִקְרָא חוֹדֵשׁ תִּשְׂרִי
4 יְרַחֵא דְשְׂבוּעָתָא.

5 וְעַל דְּרָף זֶה כְּפִי שְׁהִיה בְּרֵאשׁ
6 הַשָּׁנָה הֶרְאִשׁוֹן, יוֹם בְּרִיאַת אָדָם
7 הֶרְאִשׁוֹן הוּא בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה
8 שֶׁבְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, שְׂאָז בְּרֵאשׁ
9 הַשָּׁנָה בְּכָל שָׁנָה מִכְּתִירֵין יִשְׂרָאֵל
10 [שְׁקָרוּיִין אָדָם, לְפִי שֶׁבְּכָל
11 אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ נִיצוּץ
12 מִנְשַׁמַּת אָדָם הֶרְאִשׁוֹן, בַּנְּזָכָר
13 לְעֵיל סְעִיף ג] אֵת הַקֶּבֶ"ה
14 מִחֲדָשׁ לְמַלְךְ עֲלֵיהֶם וְעַל כָּל
15 הָעוֹלָם, שֶׁעַל יְדֵי זֶה עוֹשִׂים
16 אֵת הָעוֹלָם דִּירָה לֹא יִתְבַּרֵךְ,
17 וּבְכָל שָׁנָה וְשָׁנָה הַחֲכִתְרָה
18 וְעִשִׂית הַדִּירָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה,
19 הֵם בְּאוֹפֵן נִעְלָה יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר
20 בְּשָׁנִים הַקּוֹדְמוֹת, שֶׁהִפְחַ שֶׁבְּכָל
21 אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל עַל זֶה
22 לִפְעוֹל אֵת הַחֲתֵרֵת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
23 לְמַלְךְ וְלַעֲשׂוֹת אֵת הָעוֹלָם 'דִּירָה'
24 לְאִלוּקוֹת הוּא עַל יְדֵי שֶׁבְּכָל
25 רֵאשׁ הַשָּׁנָה, הַתְּחִלַּת יְרַחֵא
26 דְשְׂבוּעָתָא, נִמְשַׁכַּת מִחֲדָשׁ
27 הַשְּׂבוּעָה שֶׁמְשַׁבְּעִין אֵת כָּל
28 אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל תְּהִי
29 צְדִיק וְכִמּוּבָא לְעֵיל שֶׁבְּכָל רֵאשֶׁ-
30 הַשָּׁנָה הוּא מַעִין יוֹם הַיּוֹלָדֵת שֶׁל
31 נִשְׁמָה מִחֲדָשׁ.

32 וַיֵּשׁ לֹמֵר, דְּעַל יְדֵי שְׂאֵמֵר
33 אֲדָמוֹ"ר הִזְקֵן אֵת הַדְּרוֹשׁ
34 מֵאֲמֵר הַחֲסִידוֹת מְשַׁבְּעִין אוֹתוֹ
35 תְּהִי צְדִיק בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה, כִּנּוּכֵר
36 לְעֵיל, אֲמִירַת תּוֹרָה (תּוֹרָה
37 אֹר), הַמְשַׁכַּת הַשְּׂבוּעָה
38 בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה הִיא בְּגִילוי עוֹד
39 יוֹתֵר.
40 (ח) וְאוּלַי יֵשׁ לְהוֹסִיף, דְּזֶה
41 שְׂאֵמֵרוֹ רַ"ל שֶׁהִטְעַם עַל זֶה
42 שֶׁהָאָדָם נִבְרָא בְּסוֹף הוּא כְּדִי
43 שֶׁיִּפְגַּס לְסַעוּדָה מִיָּד, וְהַכֵּל יִהְיֶה

44 מוֹכֵן לִפְנֵי, כִּנּוּכֵר לְעֵיל, הַפְּנוּנָה בְּזֶה הִיא, לֹא רַק לְהָעוֹלָם
45 שֶׁהָאָדָם צְרִיךְ לְעֲשׂוֹתוֹ דִּירָה לֹא יִתְבַּרֵךְ, שֶׁהָעוֹלָם שְׂאוֹתוֹ הָאָדָם
46 צְרִיךְ לְעֲשׂוֹת 'דִּירָה' יִהְיֶה מוֹכֵן אֲלֵא גַם לְהַנְתִּינַת כַּח לְהָאָדָם,
47 מְשַׁבְּעִין אוֹתוֹ מְלִשׁוֹן שׁוֹבֵעַ (עֲנִין סַעוּדָה שֶׁמְשַׁבְּעִיהָ אֵת
48 הַסּוּדָה), שִׁיּוּכָל לְעֲשׂוֹת אֵת

49 הָעוֹלָם דִּירָה לֹא יִתְבַּרֵךְ שֶׁגַם
50 הַנְּתִינַת כּוּחַ הַזֶּה תִּהְיֶה מוֹכֵנָה. וְעַל
51 פִּי זֶה יֵשׁ לֹמֵר, דְּזֶה שֶׁהָאָדָם
52 הוּא קָדָם לְמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית
53 וְהַכֵּל נִבְרָא בְּשִׁבְלֵוֹ, נִכְלָל
54 בְּזֶה לֹא רַק בְּרִיאַת כָּל הַנְּבִרָאִים
55 בְּפִשְׁטוֹת שֶׁהַכֵּל הוּא בְּשִׁבְלֵוֹ הָאָדָם,
56 אֲלֵא גַם הַשְּׂבוּעָה שֶׁגַם הִיא קְדָמָה
57 לְבְרִיאָה. דְּהַפְּנוּנָה בְּהַשְּׂבוּעָה,
58 הַמְשַׁכַּת בְּחִינַת עֵתִיק [וַיֵּשׁ
59 לֹמֵר יִתִּירָה מִזֶּה, גַם הַפְּנוּנָה
60 בְּבְחִינַת עֵתִיק עֲצָמָה בְּעַצֵּם
61 הַיּוֹתֵר], הִיא בְּשִׁבְלֵוֹ עֲבוּדַת
62 הָאָדָם. וְעַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם
63 יִקְיִים אֵת הַשְּׂבוּעָה, נִעֲשֶׂה
64 בָּהּ בְּשׂוּעָה עֲצָמָה עֵילוּי,
65 שֶׁנִּשְׁלַמַּת פְּנוּנַת הַשְּׂבוּעָה.

66 (ט) וְהִנֵּה זֶה שְׁנַתְּבָאָר לְעֵיל
67 (סְעִיף ז) שֶׁבְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה מִיָּד
68 שָׁנָה בְּשָׁנָה נִמְשַׁכַּת מִחֲדָשׁ הַשְּׂבוּעָה
69 'תְּהִי צְדִיק' וְכוּזָה נִמְשַׁכַּת נְתִינַת
70 כַּח לְהָאָדָם לְפַעוֹל בְּהָעוֹלָם
71 וְלַעֲשׂוֹתוֹ דִּירָה לֹא יִתְבַּרֵךְ, יֵשׁ
72 לְקַשֵּׁר עִם הַמְּבוֹאָר בְּכִמְהָ
73 מְקוֹמוֹת⁵⁴, בְּתוֹרַת הַחֲסִידוֹת

23 הוּא כְּדִי שֶׁיִּפְגַּס לְסַעוּדָה מִיָּד, הַפְּנוּנָה בְּזֶה הִיא, לֹא רַק לְהָעוֹלָם שֶׁהָאָדָם
24 צְרִיךְ לְעֲשׂוֹתוֹ דִּירָה לֹא יִתְבַּרֵךְ, אֲלֵא גַם לְהַנְתִּינַת כַּח לְהָאָדָם, מְשַׁבְּעִין אוֹתוֹ
25 מְלִשׁוֹן שׁוֹבֵעַ (עֲנִין סַעוּדָה), שִׁיּוּכָל לְעֲשׂוֹת אֵת הָעוֹלָם דִּירָה לֹא יִתְבַּרֵךְ. וְעַל
26 פִּי זֶה יֵשׁ לֹמֵר, דְּזֶה שֶׁהָאָדָם הוּא קָדָם לְמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית וְהַכֵּל נִבְרָא בְּשִׁבְלֵוֹ,
27 נִכְלָל בְּזֶה גַם הַשְּׂבוּעָה. דְּהַפְּנוּנָה בְּהַשְּׂבוּעָה, הַמְשַׁכַּת בְּחִינַת עֵתִיק [וַיֵּשׁ לֹמֵר
28 יִתִּירָה מִזֶּה, גַם הַפְּנוּנָה בְּבְחִינַת עֵתִיק עֲצָמָה], הִיא בְּשִׁבְלֵוֹ עֲבוּדַת הָאָדָם. וְעַל
29 יְדֵי שֶׁהָאָדָם יִקְיִים אֵת הַשְּׂבוּעָה, נִעֲשֶׂה בָּהּ עֵילוּי, שֶׁנִּשְׁלַמַּת פְּנוּנַת הַשְּׂבוּעָה.
30 (ט) וְהִנֵּה זֶה שְׁנַתְּבָאָר לְעֵיל (סְעִיף ז) שֶׁבְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה נִמְשַׁכַּת נְתִינַת כַּח
31 לְהָאָדָם לְפַעוֹל בְּהָעוֹלָם וְלַעֲשׂוֹתוֹ דִּירָה לֹא יִתְבַּרֵךְ, יֵשׁ לְקַשֵּׁר עִם
32 הַמְּבוֹאָר בְּכִמְהָ מְקוֹמוֹת⁵⁴, שֶׁבְּתְּחִלַּת הַבְּרִיאָה, הַמְשַׁכַּת הַרְצוּן וְהַתְּעוּגָה

(54) לקו"ת דרושים לר"ה ד"ה להבין המשנה (נו, ג). וראה גם שם נח, ב. סידור (עם דא"ח) שער התקיעות רמא, ד [שנב,

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 שְׁבַתְחַלַּת הַבְּרִיאָה, הַמְשַׁכֵּת וְגִילוּי הַרְצוֹן וְהַתְּעַנּוּג הַאֲלוּקִי
 2 בְּבְרִיאַת הָעוֹלָמוֹת הַיְתָה מִצַּד הַקְּרוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲצֻמוֹ, כִּי חֲפִץ
 3 חֶסֶד הוּא⁵⁵, וּבְרַצוֹנוֹ לְהַשְׁפִּיעַ לְנִבְרָאִים, וְהַמְשַׁכֵּת הַרְצוֹן וְהַתְּעַנּוּג
 4 בְּבְרִיאַת הָעוֹלָם עֲכָשְׁיוּ הִיא עַל יְדֵי עֲבוֹדַת הָאָדָם, דִּישׁ
 5 לֹמֵר, דְּחִילוּק זֶה בֵּין אוֹפֵן
 6 הַהַמְשַׁכֵּה שֶׁל הַרְצוֹן וְהַתְּעַנּוּג בְּתַחֲלִילת
 7 הַבְּרִיאָה לְאוֹפֵן הָעֲבוּדָה עֲכָשְׁיוּ הוּא
 8 לֹא רַק בְּאוֹפֵן הַהַמְשַׁכָּה (אִם)
 9 הַהַמְשַׁכָּה הִיא מִצַּד עֲצֻמָּה
 10 אוֹ שֶׁהַהַמְשַׁכָּה הִיא עַל יְדֵי
 11 עֲבוֹדַת הָאָדָם) אֲלֵא גַם
 12 בְּהַרְצוֹן וְהַתְּעַנּוּג עֲצֻמָּם
 13 וּמֵהוֹתֵם וְתוֹכֵם. דְּהַרְצוֹן
 14 וְהַתְּעַנּוּג שֶׁבְּבְרִיאַת הָעוֹלָמוֹת
 15 שֶׁמִּצַּד "חֲפִץ חֶסֶד" הוּא
 16 בְּבְרִיאַת הָעוֹלָמוֹת, שֶׁעַל יְדֵי
 17 זֶה עַל יְדֵי הַבְּרִיאָה מִתְגַּלֶּה חֶסֶדוֹ
 18 יִתְבָּרַךְ⁵⁶, וְהַרְצוֹן וְהַתְּעַנּוּג
 19 שֶׁבְּבְרִיאַת הָעוֹלָמוֹת שֶׁעַל יְדֵי
 20 עֲבוֹדַת הָאָדָם הוּא זֶה
 21 שֶׁנִּתְאַוָּה הַקְּבִ"ה לְהִיּוֹת לוֹ
 22 יִתְבָּרַךְ דִּירָה בְּתַחְתּוֹנִים⁵⁷ וְגַם
 23 חֲלַק מֵהַתְּאוּוָּה הוּא וְשֶׁעֲשִׂית
 24 הַדִּירָה תִּהְיֶה עַל יְדֵי עֲבוֹדַת
 25 הָאָדָם.
 26 וְעַל יְדֵי גִילוּי תְּעַנּוּג אֲלוּקִי זֶה
 27 בְּבְרִיאַת הָעוֹלָמוֹת, שֶׁהַפְּנוּנָה
 28 דְּבְרִיאַת הָעוֹלָמוֹת הִיא
 29 בְּשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם יִמְלָאוּ
 30 וְיִשְׁלִימוּ אֶת הַכּוֹנֵנָה הַאֲלוּקִית שֶׁל
 31 דִּירָה בְּתַחְתּוֹנִים יֵשׁ כַּח בְּהָאָדָם
 32 (אֲתָם קְרוּיִין אָדָם) לְפַעוּל
 33 בְּהַבְּרִיאָה וְלַעֲשׂוֹת דִּירָה לוֹ
 34 יִתְבָּרַךְ. דְּזֶה שֶׁנִּתְבָּאָר לְעִיל
 35 שֶׁנִּתְיַנְתַּן כַּח לְהָאָדָם לְפַעוּל
 36 בְּהַבְּרִיאָה הוּא גִילוּי שְׂרָשׁ
 37 הַנְּשָׁמָה (עֲנִין הַשְּׁבוּעָה), הוּא
 38 בְּנוּגַע לְהָאָדָם שְׁגִילוּי שׁוֹרֵשׁ
 39 נִשְׁמָתוֹ מֵהוּוֶה נִתְיַנְתַּן כּוֹחַ עֲבוּרוֹ.
 40 וְהַפְּעוּלָה שֶׁנַּעֲשִׂית בְּהָעוֹלָם

עַל יְדֵי עֲבוֹדַת הָאָדָם (שֶׁעַל יְדֵי עֲבוֹדַת הָאָדָם נַעֲשֶׂה הָאָדָם
 הָעוֹלָם דִּירָה לוֹ יִתְבָּרַךְ) הוּא עַל יְדֵי גִילוּי פְּנוּנַת
 שְׁבַת יְשָׁנָה הִיא בְּשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל.
 הָעֲבוּדָה⁵⁸, וְזֶה הַמַּעֲנָה לְשֵׁאלָה
 הַבִּיאוֹר שֶׁדָּחוּ אֶת תְּקִיעַת שׁוֹפָר בְּשַׁבַּת
 כִּי עֲנִין הַתְּעַנּוּג נִפְעַל עַל יְדֵי הַשַּׁבַּת
 עֲצֻמָּה, וְנִשְׁאָלָה הַשְּׁאָלָה שֶׁלְּכַאוּרָה
 עֲדִיין חֶסֶד עֲנִין הָעֲבוּדָה שִׁישְׁנָה
 בְּתַקִּיעַת שׁוֹפָר בְּפוּעַל, וְעַל כֵּךְ בָּא כָּאן
 הַמַּעֲנָה שֶׁלֹּא מִיּוֹתוֹ שֶׁל דְּבַר, גַּם בְּרֹאשׁ
 הַשָּׁנָה שֶׁחַל בְּשַׁבַּת יִשְׁנֵנו עֲנִין הָעֲבוּדָה
 כִּי הַפְּנוּנָה בְּהַמְשַׁכֵּת הַתְּעַנּוּג
 [וְגַם בְּהַתְּעַנּוּג עֲצֻמוֹ] אִף
 שֶׁהַמְשַׁכֵּה עֲצֻמָּה הִיא מִצַּד הַשַּׁבַּת
 וְלֹא עַל יְדֵי עֲבוֹדַת הָאָדָם, אֲבָל הַכּוֹנֵנָה
 בְּהַמְשַׁכֵּת הַתְּעַנּוּג הִיא בְּשִׁבִיל
 הָאָדָם, שֶׁעַל יְדֵי הַתְּעַנּוּג
 תִּהְיֶה נִתְיַנְתַּן כַּח לְאָדָם
 לַעֲשׂוֹת אֶת הָעוֹלָם דִּירָה לוֹ
 יִתְבָּרַךְ (וְעַל דֶּרֶךְ שֶׁנִּתְבָּאָר
 לְעִיל סְעִיף ח בְּעֲנִין הַשְּׁבוּעָה
 שֶׁהַמְשַׁכֵּת הִיא בְּשִׁבִיל עֲבוֹדַת
 הָאָדָם), דְּהַנְּתִינַת כַּח לְהָאָדָם
 הוּא דְּוָקָא בְּשִׁבְתָּהּ
 הַתְּעַנּוּג הוּא בְּגִילוּי וְלֹא כִשְׂהִיא
 בְּהַעֲלָם. וְכִיּוֹן שֶׁגַּם בְּרֹאשׁ
 הַשָּׁנָה שֶׁחַל לְהִיּוֹת בְּשַׁבַּת
 גִּילוּי הַתְּעַנּוּג הוּא עַל יְדֵי
 אֲמִירַת פְּסוּקֵי שׁוֹפְרוֹת
 (כְּמִבּוֹאֵר לְעִיל סְעִיף

כִּי הַכּוֹנֵנָה בְּהַמְשַׁכֵּת הַתְּעַנּוּג [וְגַם בְּהַתְּעַנּוּג עֲצֻמוֹ] הִיא בְּשִׁבִיל
 הָאָדָם, שֶׁעַל יְדֵי הַתְּעַנּוּג תִּהְיֶה נִתְיַנְתַּן כַּח לְאָדָם לַעֲשׂוֹת אֶת הָעוֹלָם דִּירָה לוֹ
 יִתְבָּרַךְ (וְעַל דֶּרֶךְ שֶׁנִּתְבָּאָר לְעִיל סְעִיף ח בְּעֲנִין הַשְּׁבוּעָה), דְּהַנְּתִינַת כַּח
 לְהָאָדָם הוּא דְּוָקָא בְּשִׁבְתָּהּ הַתְּעַנּוּג הוּא בְּגִילוּי. וְכִיּוֹן שֶׁגַּם בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה
 שֶׁחַל לְהִיּוֹת בְּשַׁבַּת גִּילוּי הַתְּעַנּוּג הוּא עַל יְדֵי אֲמִירַת פְּסוּקֵי שׁוֹפְרוֹת (כְּמִבּוֹאֵר

[ד]. אוה"ת נצבים ע' א'רמב. שם ע' א'רנג. ועוד. 55) מיכה ז, יח. 56) להעיר משעיהו"א פ"ד. 57) ראה תנחומא נשא טז. בחוקותי ג. ב"ר ספ"ג. במדב"ר פ"ג, ו. תניא רפ"ו. 58) עוד ביאור בזה - ראה שיחת ש"פ נצבים וילך תשמ"ט (התוועדות תשמ"ט ח"ד ע' 341 ואילך).

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 ב מהמשך תרס"ו), נמצא, שגם העבודה דאמירת פסוקי
 2 שופרות היא בנוגע לענין עיקרי בשביל האדם.
 3 ויש להוסיף, שזה שעל ידי מצות תקיעת שופר נעשית רק
 4 ההמשכה של התענוג האלוקי בעולמות, והגילוי הוא על ידי
 5 התורה (אמירת פסוקי
 6 שופרות), הוא, מפני ששרש
 7 התורה אמירת הפסוקים הוא
 8 למעלה משרש המצוות
 9 התקיעה בשופר.
 10 ויש לקשר זה עם המבואר
 11 בהמשך הנזכר לעיל⁵⁹,
 12 ההמשך של שנת תרס"ו, ד"ש עוד
 13 מעלה באמירת פסוקי
 14 שופרות, דההמשכה שעל
 15 ידי תקיעת שופר היא רק
 16 האור והגילוי שנמשך
 17 מהעצמות של האלוקות, ועל ידי
 18 אמירת הפסוקים נמשך
 19 העולם העצמי עצמו, בדוגמת
 20 העליה שיהיה לעתיד.
 21 וזה לשונו בהמשך תרס"ו שם: "...דעל
 22 ידי השופר, הגם שההמשכה היא
 23 מבחינת עצמות אין סוף, בחינת העולם
 24 העצמי כר', מכל מקום אין זה שנמשך
 25 בחינה ומדרגה זו ממש, כי אם להיות
 26 ההמשכה רבחינת האור והגילוי כר',
 27 אבל ענין אמירת שופרות שאחר
 28 מלכויות וזכרונות, הוא המשכת בחינת
 29 ההעלם העצמי שאין סוף ממש כר',
 30 והמשכה זו צריכים בראש בשנה שחל
 31 בשבת גם כן... בבחינת אמיתת הגילוי
 32 שיהיה לעתיד במדרגה העליונה

33 ביותר, דהיינו בחינת העלם העצמי דאין סוף כר', נמשך עתה בראש השנה
 34 באמירת שופרות ולכן גם בראש השנה שחל בשבת אומרים פסוקי
 35 שופרות...".
 36 ועל פי זה שבאמירת הפסוקים יש מעלה נוספת, המשכת ההעלם העצמי,
 37 מוכן עוד יותר שגם בראש
 38 השנה שחל להיות בשבת אף
 39 על פי שאין תוקעים בשופר בפועל
 40 ישנה מעלת העבודה של האדם,
 41 כי על ידי העבודה דאמירת
 42 פסוקי שופרות גם ההמשכה
 43 עצמה היא המשכה נעלית
 44 יותר.
 45 וכיון ששבת הוא ענין
 46 המנוחה והתענוג, גם
 47 העבודה בראש השנה שחל
 48 להיות בשבת, ועל דרך זה
 49 העבודה דערב ראש השנה
 50 בשנה שראש השנה חל בשבת, היא
 51 מתוך מנוחה ותענוג, וזה
 52 פועל גם על כל השנה,
 53 שתהיה כל השנה כולה שנה של
 54 מנוחה ותענוג, ועד לאמיתית
 55 ענין המנוחה - יום שכולו
 56 שבת ומנוחה לחיי
 57 העולמים⁶⁰, כפי שיהיה לעתיד
 58 לבוא, בגאולה השלימה ובקרוב
 59 ממש בעגלא במהירות דידן (לפי
 60 המושגים) שלנו.
 1 לעיל סעיף ב מהמשך תרס"ו), נמצא, שגם
 2 העבודה דאמירת פסוקי שופרות היא בנוגע
 3 לענין עיקרי.
 4 ויש להוסיף, שזה שעל ידי מצות תקיעת
 5 שופר נעשית רק ההמשכה, והגילוי הוא
 6 על ידי התורה (אמירת פסוקי שופרות), הוא,
 7 מפני ששרש התורה הוא למעלה משרש
 8 המצוות. ויש לקשר זה עם המבואר בהמשך
 9 הנזכר לעיל⁵⁹, ד"ש עוד מעלה באמירת פסוקי
 10 שופרות, דההמשכה שעל ידי תקיעת שופר היא
 11 רק האור והגילוי שנמשך מהעצמות, ועל ידי
 12 אמירת הפסוקים נמשך העולם העצמי עצמו,
 13 בדוגמת העליה שיהיה לעתיד. ועל פי זה מוכן
 14 עוד יותר שגם בראש השנה שחל להיות בשבת
 15 ישנה מעלת העבודה, כי על ידי העבודה
 16 דאמירת פסוקי שופרות גם ההמשכה עצמה
 17 היא המשכה נעלית יותר.
 18 וכיון ששבת הוא ענין המנוחה והתענוג, גם
 19 העבודה בראש השנה שחל להיות
 20 בשבת, ועל דרך זה העבודה דערב ראש השנה,
 21 היא מתוך מנוחה ותענוג, וזה פועל גם על כל השנה, שתהיה שנה של
 22 מנוחה ותענוג, ועד לאמיתית ענין המנוחה - יום שכולו שבת ומנוחה לחיי
 23 העולמים⁶⁰, ובקרוב ממש בעגלא דידן.

(59 בסיומו - ע' תקמ"ז [תשיט ואילך]. 60) סיום וחותרם מסכת תמיד.

המשך ביאור למס' קידושין ליום שישי עמ' 1

1 הוא במרחק גדול ביותר, וממשיך לעמוד עד שיעבור מפניו, וכיון
 2 שעבר הלאה והתרחק ממנו ארבע אמות, יושב. ואם נשיא עובר
 3 לפניו, עומד מלפניו מלא עיניו, ואינו יושב עד שישב הנשיא
 4 במקומו, שנאמר 'קומו כל העם ונצבו איש פתח אהלו, והביטו
 5 אחרי משה עד באו האהלה', והיינו שעמדו כל העת עד שבא
 6 לאהלו, וזה משום שנשיא היה ואין יושבים עד שישב במקומו.

7 שנינו במשנה (כט.). 'כל מצות עשה שהזמן גרמא וכו' - אנשים
 8 חייבין ונשים פטורות, וכל.. שלא הזמן גרמא אחד האנשים ואחד
 9 הנשים חייבין. הגמרא מביאה ברייתא המבארת משנה זו: תנו
 10 רבנן. איזוהי מצות עשה שהזמן גרמא, שנשים פטורות, כגון סוכה
 11 ולולב, שזמנם בחג הסוכות, שופר - של ראש השנה, וציצית,
 12 שזמנה ביום ולא בלילה.